

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı**

**ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİKTEN YARARLANMADA
KARSILASILAN SORUNLARLA İLGİLİ ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**Duygu TURAN
(Yüksek Lisans)**

İstanbul-Ocak 2006

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı**

**ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİKTEN YARARLANMADA
KARSILASILAN SORUNLARLA İLGİLİ ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**Duygu TURAN
(Yüksek Lisans)**

**Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN**

İstanbul-Ocak 2006

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİKTEN YARALANMADA KARSILASILAN SORUNLARLA
İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENEMESİ

Duygu TURAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Yıldız GÜVEN

Jüri Üyesi: Yrd.Doç. Dr. Mehmet Ali ÖZDEMİR

İmzalar

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans

İSTANBUL 2006

ÖNSÖZ

Bilimin ve teknolojinin akıl almaz bir hızla geliştiği, yaşam şartlarının insanlar üzerine yüklediği sıkıntıların önüne geçilemez olduğu bir zaman diliminde yaşamaktayız. İnsanların kendi bireyselliklerinin farkına varma ve bunu yaşayabilme, çevresindeki insanlar ile sağlıklı ve sosyal ilişkiler kurabilme yeterliliklerini kazanmada eğitime ve yeni eğitim öğretim yöntemlerine her zamankinden daha fazla ihtiyacımız olan bir dönem bu. Fakat ülkemizde, değil çağın gerektirdiği yenilikleri ve değişimleri yaşamak, eğitim sistemimiz gün geçtikçe, içinden çıkılmaz bir biçimde, her an farklı bir alanda, problemler yumağı haline gelmektedir.

Özel eğitim alanı ise, eğitim sistemi içerisinde hala görmezden gelinmekte olan bir eğitim basamağını oluşturmaktadır. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık %12.29'unu engelli bireyler oluşturmaktadır. 8.500.000 engelli içerisinde, 1.158.000'ini çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocuklar arasında özel eğitim haklarından yararlanabilenlerin oranı %6'dır. Bu oran 69.480 kişiye denk gelmektedir. Bu durumda görmezden gelinen kişi sayısı 1.088.520 kişi oluyor. Eğitim öğretim olanaklarından faydalanabilen çocuklar ise, sistem içerisinde çok daha farklı problemlerle karşılaşmaktadırlar.

Bütün bunlarla birlikte, sanırım, eğitimde en uzun yolu, bu çocukların sayısal değerlerle ifade edilmelerinden çok onların insan ve çocuk olduklarını ve birer yaşama sahip olduklarını anladığımız zaman kat edeceğiz. İnsana değer veren ve saygı gösteren bir eğitim sistemine sahip olduğumuz zaman, eğitim öğretim amaçları da yerlerini bulmuş olacaklardır.

Bu araştırmayı hazırlama sürecinde ve bu günkü halini almasında, her türlü yardımlarını içtenlikle sunan tez danışmanım Oktay Aydın'a teşekkür ederim.

Duygu TURAN

2005

ÖZET

Bu araştırma, özel eğitim alanında müzik dersi işleyen öğretmenlerin, müzik dersinden faydalanmada karşılaştıkları sorunları belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Bu doğrultuda altı alt amaç belirlenmiştir. Bu amaçlar: özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlar, müzikten yararlanma ile ilgili yaş, cinsiyet, mezun olunan okul türü, özel eğitimde çalışma süreleri ve hizmet içi eğitim almaları durumları ile arasındaki ilişkileri kapsamaktadır.

Araştırma verilerinin elde edilmesinde, özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin müzikten yararlanmada karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi amaçlandığından tarama modeli esas alınmış ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların belirlenebilmesi için hazırlanan bir anket uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük bir düzeyde olduğu görülmüş, dersin işlenmesi sırasında kullanılan materyallerin yetersiz ve eğitim öğretim ortamlarının da müzik dersi işlemeye uygun olmadığı belirlenmiştir. Özel eğitim müzik dersi müfredat programlarının ve özel eğitim ile ilgili yayınların da yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın son kısmında, araştırmanın bulgularından elde edilen bilgilere göre uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

ABSTRACT

This thesis has been prepared to determine the problems, which teachers who teach music in the field of special education face, while they utilize music in education. In this direction six sub-goals have been determined. These goals cover the relationships between the problems that teachers face in utilizing music in education, age and gender of the teachers, the type of school they graduated, and the duration of their employment in the area of special education.

While collecting the research data, scanning model has been used and a survey has been applied, because the goal is to determine the difficulties, which the teachers employed in special education institutions face, while utilizing music in education.

According to the findings of the research, the qualifications of the teachers related to music education are in a low level, the materials used in education are insufficient, and the teaching and education environment is not appropriate for music instruction. The curriculum for music instruction in special education is insufficient. In the last section of the thesis, some suggestions are made for applications and further research, according to the data and findings of our research.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Önem.....	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Sayıtlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	6
BÖLÜM II: İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Özel Eğitim	7
2.1.1. Özel Eğitimin Önemi	7
2.1.2. Özel Eğitimin Amaçları	10
2.1.3. Özel Eğitimin İlkeleri	10
2.1.4. Özel Eğitim Gruplarının Sınıflandırılması	11
2.1.5. Özel Eğitimde Okullaşma.....	18
2.1.5.1. İşitme Engelliler.....	18
2.1.5.2. Görme Engelliler.....	19
2.1.5.3. Ortopedik Engelliler	19
2.1.5.4. Eğitilebilir Zihin Engelliler.....	20
2.1.5.5. Öğretilebilir Zihin Engelliler	20
2.1.5.6. Bilim ve Sanat Merkezleri	21
2.1.5.7. Hastane İlköğretim Okulları	21
2.1.5.8. Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri	21
2.1.5.9. Eğitim-Öğretim Hizmeti Veren Diğer Özel Eğitim Kurumları.....	22
2.2. Özel Eğitim ve Müzik.....	23
2.2.1. Özel Eğitimde Müziğin Önemi.....	23
2.2.2. Özel Eğitimde Yapılan Müzik Çalışmaları.....	25
2.2.3. Özel Eğitimde Yapılan Müzik Çalışmaları İle İlgili Sorunlar	27
BÖLÜM III YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Verilerin Toplanması	29
3.4. Verilerin Çözümlemesi	29

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM.....	31
4.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	31
4.2. Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşleri	32
4.3. Öğretmenlerin Görüşleri İle Yaş Arasındaki İlişki.....	48
4.4. Öğretmen Görüşleri İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	61
4.5. Öğretmen Görüşleri İle Özel Eğitim Alanında Çalışma Süresi Arasındaki İlişki	73
4.6. Öğretmen Görüşleri İle Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Arasındaki İlişki.....	85
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER	98
5.1. Sonuç	98
5.2. Öneriler	104
KAYNAKÇA.....	106
EKLER	109

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1 Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dağılımları	31
TABLO 2 Öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları	31
TABLO 3 Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları	31
TABLO 4 Öğretmenlerin özel eğitim alanında çalışma sürelerine göre dağılımları.....	32
TABLO 5 Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumlarına göre dağılımları.....	32
TABLO 6 Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo.....	32
TABLO 7 Öğretmenlerin sesini kullanma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo	33
TABLO 8 Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo	34
TABLO 9 Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo	35
TABLO 10 Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo	35
TABLO 11 Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	36
TABLO 12 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	37
TABLO 13 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	38
TABLO 14 Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	39
TABLO 15 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	39
TABLO 16 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	40
TABLO 17 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	40

TABLO 18 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	41
TABLO 19 Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	41
TABLO 20 Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	42
TABLO 21 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	43
TABLO 22 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	43
TABLO 23 Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	44
TABLO 24 Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	45
TABLO 25 Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	46
TABLO 26 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	46
TABLO 27 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleyediniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi	47
TABLO 28 Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	48
TABLO 29 Öğretmenlerin sesleri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	48
TABLO 30 Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	49
TABLO 31 Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	50
TABLO 32 Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	50

TABLO 33 Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi.....	51
TABLO 34 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	52
TABLO 35 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi.....	52
TABLO 36 Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	53
TABLO 37 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi.....	53
TABLO 38 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	54
TABLO 39 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	55
TABLO 40 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	55
TABLO 41 Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	56
TABLO 42 Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	56
TABLO 43 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	57
TABLO 44 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	57
4TABLO 45 Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	58
TABLO 46 Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	58

TABLO 47 Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi.....	59
TABLO 48 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	59
TABLO 49 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi	60
TABLO 50 Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	61
TABLO 51 Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	61
TABLO 52 Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	62
TABLO 53 Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	62
TABLO 54 Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	63
TABLO 55 Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	63
TABLO 56 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	64
TABLO 57 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi.....	64
TABLO 58 Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	65
TABLO 59 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi.....	65
TABLO 60 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	66
TABLO 61 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	67

TABLO 62 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	67
TABLO 63 Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	68
TABLO 64 Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	68
TABLO 65 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	69
TABLO 66 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	69
TABLO 67 Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	70
TABLO 68 Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	70
TABLO 69 Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	71
TABLO 70 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	71
TABLO 71 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleyediniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi	72
TABLO 72 Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	73
TABLO 73 Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma durumları arasında yapılan kaykare analizi	73
TABLO 74 Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma durumları arasında yapılan kaykare analizi	74
TABLO 75 Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	74

TABLO 76 Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	75
TABLO 77 Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	75
TABLO 78 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	76
TABLO 79 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	76
TABLO 80 Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	77
TABLO 81 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	77
TABLO 82 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	78
TABLO 83 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	79
TABLO 84 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	79
TABLO 85 Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	80
TABLO 86 Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	80
TABLO 87 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	81
TABLO 88 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	82

TABLO 89 Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	82
TABLO 90 Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	83
TABLO 91 Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	83
TABLO 92 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi	84
TABLO 93 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleyediniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi.....	84
TABLO 94 Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	85
TABLO 95 Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	86
TABLO 96 Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	86
TABLO 97 Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	87
TABLO 98 Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	87
TABLO 99 Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	88
TABLO 100 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	88
TABLO 101 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	89

TABLO 102 Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi.....	89
TABLO 103 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	90
TABLO 104 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	90
TABLO 105 Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	91
TABLO 106 Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	91
TABLO 107 Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	92
TABLO 108 Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	92
TABLO 109 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	93
TABLO 110 Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	94
TABLO 111 Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi.....	94
TABLO 112 Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	95
TABLO 113 Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	95
TABLO 114 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	96

TABLO 115 Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hissedermiydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi	96
---	----

BÖLÜM I:

GİRİŞ

1.1. Problem

Eğitim kavramı insanlığın çok eski tarihlerinden bu yana varlığını sürdürmüş olan ve üzerinde pek çok araştırma ve tartışmanın yapıldığı bir olgudur. Eğitimle ilgili pek çok tanım yapılmaya çalışılmıştır. En genel anlamıyla eğitim, “insanı kültürel hayata hazırlayan tüm sosyal süreçler (Guttek, 2001: 5)” olarak değerlendirilebilir.

Hesapçioğlu’na göre eğitim, “insanın bugünkü ve yarınki yaşamına bir müdahaledir (Hesapçioğlu, 1998: 33).” Bütün bu genel anlamlarının dışında ise eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yolu ile kasıtlı olarak, istendik yönde değişiklik meydana getirme süreci” olarak ifade edilebilir (Ünal, Ada., 1999: 4).

Görüldüğü gibi eğitim, insan yaşamında var olan önemli süreçlerden birini oluşturmaktadır. Toplumların gelişmişlik düzeylerini belirleyen en önemli unsurlardan biri olan eğitim süreci, “nitelikli insan gücü yetiştirilebilmesi açısından da ülke kalkınmasındaki en önemli etkidir (Töreyin, 1997: 1).”

Yetişmiş insan gücünün niteliği, bir toplumu oluşturan değerler toplamının niteliğini de önemli ölçüde etkilemektedir. Toplumların gelişmişlik ve çağdaşlık düzeylerini belirleyen kriterler işte bu değerlerin hangi seviyede olduğu ile ilişkilendirilmektedir.

“Eğitim toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişmelerini sağlayan, aynı zamanda da gelişmişlik düzeylerini tanımlayan önemli ölçütlerden biridir. Bir ülkenin kalkınması o ülkede yaşayan insanların, çağdaş ve yeni teknolojiler kullanmak, planlı bilinçli ve çok seçenekli eğitim süreçlerinden yeterince yararlanması ile mümkün olabilmektedir (Kök, 2002: 1).”

Her insan birbirine denk özelliklere sahip olarak dünyaya gelmemektedir. Bu bireylerin eğitim sistemine dahil olması ve eğitim süreçlerinden en üst düzeyde fayda sağlayabilmesi gerekmektedir. Böylelikle insan niteliklerinin en iyi şekilde

geliştirilmesi sağlanabilir. Bütün bu koşulların sağlanabilmesi için ise farklı eğitim düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

18.01.2000 tarihinde, 23937 no’lu Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’ne göre özel eğitim, “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” (www.mevzuat.meb.gov.tr, 2005) olarak tanımlanmaktadır.

“Örgün eğitimde özel gereksinimli çocuklara öğretmenlerin her sınıf ve eğitim ortamında karşılaşması, öğretmenlerin bu çocukları nasıl eğiteceklerini bilmemeleri özel gereksinimli çocukların eğitimlerinin herhangi bir aşamasında ayrı eğitim ortamlarına yönlendirilmelerine etken olmuştur (Ataman, 2003).”

“Özel eğitimin örgütlü bir biçimde Türkiye’deki gelişiminin tarihi 1950’li yıllara dayanır. Başlangıcından son yıllara kadar özel eğitimin sadece yetersizlikten etkilenmiş çocukların ailelerini, öğretmenlerini ve ilgili okul yöneticilerini ilgilendiren bir konu olduğu görüşü benimsenmiştir (Ataman, 2003).”

Ülkemizde özel eğitim veren kurumlarda müzik eğitimi veren eğitimcilerin, mezun oldukları eğitim kurumlarında bu konuyla ilgili eğitim almayıp, bu eğitimi hizmet içi eğitim programları sayesinde edinmiş olmalarının, uygulamada sorunlar yaratacağı düşünülebilir. Özellikle uygar, gelişmiş bir toplumun bireylerine uygun olan eğitimin sağlanması gerektiği konusunda önlemlerin alınmasına çalışırken, konu özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar olunca yeterli ilgi gösterilmemektedir.

Günümüzde ‘sanat eğitimi’ ve ‘müzik terapi’ gibi kavramlar özel eğitim alanında kendine daha çok yer bulmaktadır. Sanat eğitimi, özel eğitim gerektiren bireylerin öğrenme ve sosyalleşme becerilerini olumlu yönde etkilemektedir. Sanat eğitiminin bu özelliği, özel eğitimde aktif bir biçimde kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

Gelişmiş birçok ülkede bu konu ile ilgili geniş araştırmalar yapılmaktadır. Öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi ve becerilerin sanat eğitimi ile aktarılmaya çalışılması, hem bilgi ve becerilerin kalıcı olmasını sağlamakta hem de “akademik bilgi

ve becerilerin sıkıcı yönünü gidererek eğitimi daha zevkli” hale dönüştürmektedir (Salderay, 2001).

Türkiye’de ise bu araştırma ve çalışmalar yalnızca özel eğitim alanıyla özel olarak ilgilenen kişiler tarafından yürütülmekte ve bu konu ile ilgili gerekli düzenlemeler plansız bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Müzik eğitimi ile ilgili araştırmalar ve çalışmalara yeterli ilgi gösterilmemesi ve bu çalışmaların sonuçlarının doğru bir biçimde değerlendirilmemesi sebebi ile de istenilen sonuçlar tatmin edici olmaktan uzaklaşmaktadır.

Özel eğitim okullarının programları incelendiğinde sanat eğitiminin ağırlıklı olarak yer aldığını görmekteyiz. Ancak, programın kâğıt üzerinden uygulamaya geçmesi ile birlikte pek çok problemin yaşanmaya başladığını gözlemliyoruz.

Özel eğitim alanında en büyük sorunu elbette bu alanda çalışan öğretmenler yaşamaktadır. Özel eğitimde de, genel eğitimde olduğu gibi başarının en önemli unsurlarından biri de öğretmendir. Öğretmenin mesleki donanımı, birikimi ve iletişim becerisi, doğrudan bu konudaki başarıyı ve gelişmeyi etkileyecektir.

Eğitim fakültelerinde açılan özel eğitim bölümleri bu ihtiyacı gidermekte atılmış önemli adımlardan biridir. “Branş öğretmenliğinde ise, bu gün olduğu gibi öğretmen yetiştiren kurumların mezunlarından yararlanılmıştır. Ancak özel eğitimde özel eğitimde branş öğretmeni yetiştirmeye yönelik bir düzenleme hiçbir zaman düşünülmemiştir (Kıvrak, İ. 2003).”

Aynı şekilde özel eğitim kurumlarında müzik dersi veren öğretmenler de eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinden mezun olup bu kurumlarda göreve başlamaktadırlar. Ülkemizde müzik eğitimcisi yetiştirme tek tip programla sağlanmaya çalışıldığı için, bu konuda büyük bir boşluk yaratmaktadır.

Oysaki özel eğitim alanında çalışacak öğretmenlerin çok daha farklı bir mesleki donanım, formasyon bilgisi ve becerisine ihtiyacı vardır. Özel eğitim alanında müzik dersi veren öğretmenlerin gerekli donanıma sahip olmamaları ise bu öğrencilere verilmesi gereken eğitimin niteliğini ve başarısını düşürmekte ve dersi veren öğretmenlerde de tatminsizlik duygusu yaratmaktadır.

Bugün; müzik eğitimi bölümlerinin ders programlarında özel eğitim ile ilgili dersler bulunmamaktadır. Bu bölümlerden mezun olup, özel eğitim alanında çalışmaya başlayan öğretmenler, özel eğitim ile ilgili tecrübeyi ve donanımı göreve başladıktan sonra kendi çabaları ile edinmekte ve görevlerinin gereklerini yerine getirmeye çalışmaktadırlar.

Bu araştırma, öğretmenlerin özel eğitimde müzik eğitimi alanında yaşadıkları sıkıntı ve güçlüklerin belirlenebilmesi amacı ile hazırlanmıştır. “Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi” araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmada “özel eğitim öğretmenlerinin müzik programının uygulanmasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” sorusuna cevap bulmak genel amacı oluşturmaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde şu soruların cevapları verilmeye çalışılmıştır:

1. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
3. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
4. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri özel eğitimde çalışma süresine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri hizmet içi eğitim alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Önem

Bu araştırmada elde edilecek bulguların;

1. Üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde yapılacak program geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı,
2. Üniversitelerin özel eğitim bölümlerinde yapılacak program geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı,
3. Özel eğitim kurumlarında yapılan eğitim uygulamalarında müzikten yararlanma konusunda yapılacak çalışmalara yol göstereceği,
4. Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel eğitim ile ilgili düzenleyeceği hizmet içi eğitim çalışmalarına yol göstereceği,
5. Konu ile ilgili yapılacak akademik çalışmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. İstanbul'da bulunan özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır.
2. 2004–2005 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
3. Özel eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları kapsamında yapılan müzik çalışmaları ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

1. Öğretmenler ölçme araçlarına samimi cevap vermişlerdir.
2. Örneklem evreni temsil etmektedir.

1.6. Tanımlar

Özel Eğitim Kurumu: Milli Eğitim Bakanlığı Özel eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre; Özel Eğitim Kurumları, özel eğitim gerektiren bireylere hizmet veren, bakanlığa bağlı her derece ve türdeki resmi ve özel okul ve merkezler şeklinde tanımlanmaktadır.

BÖLÜM II: İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Özel Eğitim

Özel eğitime muhtaç bireyler, tarih içerisinde, hor görülerek ve özel gereksinimlerine yönelik ihtiyaçlarının giderilmediği bir hayat yaşamışlardır. 18. yüzyıldan sonra, dünyanın hızlı bir değişim sürecine girmesi, her alanda farklılıkların oluşmasına sebep olmuş ve bu değişim eğitim alanına da yansımıştır. Özel eğitim gerektiren bireyler için eğitim çalışmaları 1800’lü yıllarda başlamış ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra artan bir hızda gelişmeye ve ilerlemeye devam etmiştir (Şahin, 2003: 105-117).

2.1.1. Özel Eğitimin Önemi

Her birey kendine ait olan bir takım farklılıklarla ve bununla birlikte, ortak gelişim dönemlerine ait bir takım benzerliklere sahip olarak dünyaya gelir. Bireyler bu benzerlik ve farklılıklar ile bir arada yaşayarak toplum ve çevreye uyum sağlamaya çalışırlar. Bu uyum sürecinde de kendilerine uygun bir eğitim sürecine ihtiyaç duyarlar. Erturan ve Akbağ’a göre, “özel ihtiyaçların fark edilmesi ve her çocuğa özgü çevre düzenlemesinin gerekliliği bugün eğitimde olanaklar ölçüsünde yerine getirilmeye çalışan bir ilkedir (Erturan, Akbağ, 1997: 227).”

Çocuklar, belirli yaş gruplarında ve eğitim seviyelerinde birbirleri ile ortak gelişim özellikleri gösterirler. Örgün eğitim kurumları bu gelişim özelliklerinin benzerliklerinden faydalanılarak kurulur ve eğitim-öğretim çalışmaları planlanır. “Eğitim sistemi bu nedenle daha çok olağan ya da ortalama (standart) yeterlik ve kapasitesi bulunan çocuklara göre düzenlenmiştir (Ataman, 2003).” Bununla birlikte akranlarından çok daha büyük farklara sahip olarak dünyaya gelen çocuklar ise bu standart eğitim ortamlarına uyum sağlamakta güçlük çekmektedirler.

Kulaksızoğlu'na göre de “insan varlığının ölçüye gelmeyen, matematiksel bakımdan değerlendirilemeyen nitelikleri vardır ve istatistikî değerlendirme insanın ‘biricik ve tek olma’ özelliği göz ardı edilerek yapılan mekanik bir uygulamadır (Kulaksızoğlu, 2003: 19).” Özel gereksinimi olan çocukların eğitiminde istatistiki değerlendirmeler ışığında bir sonuca varmaya çalışmak ise anlamsız çabalar bütününden öteye gidemeyecektir. Çünkü bu öğrenciler, akranlarına göre daha çok özel ilgiye ve bakıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bu sebeplerden dolayı eğitim öğretim ortamlarının özel gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Günümüzde, eğitim anlayışında yaşanan değişimler sonucunda, öğrencilerin tek tipleştirilmesi anlayışından uzaklaşmaktadır. Güven'e göre, “her çocuğun bir diğerinden farklı olduğu ve bu nedenle de eğitimin bireysel temelli olmasının gerekliliği çağdaş eğitim anlayışının özünü oluşturmaktadır (Güven, 2003: 57).”

Özel gereksinimleri olan öğrenciler, eğitimlerinde de bu gereksinimlere uygun eğitim ortamlarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bununla birlikte son yıllarda gelişen yeni yaklaşımlar doğrultusunda özel öğrencilerin akranlarından ayrı ortamlarda eğitim görmeleri ayrımcılık olarak ele alınmaya başlanmış ve özel öğrencilerin eğitimlerinin bu görüşler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi söz konusu olmuştur.

“Yasal düzenlemelere bakıldığında 1983'ten bu yana gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de Özel Eğitime Muhtaç Çocuğun kaynaştırma yoluyla eğitiminde büyük eğilimler vardır. Burada amaç, çocuğun eğitim aracılığıyla içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasıdır (Sarı, 2003: 3).”

İçinde bulunduğumuz toplumda var olan eğitim sistemi içinde, farklı düzeyde öğrenme kapasitesine sahip olan bireylere farklı eğitim olanakları tanınmıştır. Bireylerde bulunan bu farklılıkların eğitim imkânlarında da yansıması gerekmektedir. Eğitim çocuğun farklılıklarına göre düzenlendiğinde öğretim daha sağlıklı gerçekleşebilir. Bütün bunlara ek olarak, özel gereksinimli çocukların toplumdan ve sosyal yaşamdan yalıtılmadan eğitimlerinin sürdürülmesi özel eğitimde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biridir.

Özel gereksinimli bireylerin, var olan kapasitelerini en üst sınırında kullanabilmeleri için önemli bir takım faktörler bulunmaktadır. Bunlar, olabildiğince erken, engellerine eğitim ortamlarında, uygun eğitim-öğretim yöntemleri ve araç

gereçleri kullanılarak eğitilmeleri olarak sıralanabilir. Ayrıca özel gereksinimi olan çocukların sosyal ve toplumsal uyumlarının sağlanması ve toplum içindeki rollerinin farkına varıp bu rolleri sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilmesi için, kendilerine en uygun eğitim-öğretim hizmetinden yararlandırılmaları gerekmektedir.

Özsoy özel eğitimi “beden, zihin, duygusal ve sosyal gelişim özellikleri yönünden normal çocukların gelişim özelliklerinden ayrılan çocukların eğitim ve öğretim işlerini kapsayan çalışmalar (Akt. Ersoy, Avcı, 2001: 7)” olarak tanımlamaktadır.

Okuturlar’a göre ise özel eğitim “özel durumlara göre, özel yöntem ve teknikler kullanarak çocukları yetiştirmek (Okuturlar, 1975: 10)” şeklinde açıklanmıştır.

Ataman ise “özel eğitim, çoğunluktan farklı ve özel gereksinimi olan çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engelle dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitim (Ataman, 2003: 19)” olarak açıklamaktadır.

Özel eğitim alanı, çok büyük çaba ve sabır gerektiren alanların başında gelmektedir. Bu öğrencilerle yapılan çalışmaların sonuçları çok geç alınabilir; bazen hiç bir sonuç da alınamayabilir. Ancak bunun sebebinin öğrencinin öğrenmek istememesinden farklı olarak, kendinde de var olan yapısal farklılıklar olduğu eğitmen tarafından daima göz önünde bulundurulmalıdır.

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri devlet eli ile de garanti altına alınmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin, kendilerine en uygun eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanabilmesi ‘eğitimde fırsat eşitliği’ ilkesi ile sağlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 42. maddesine göre ise, “bireysel farklılıkları nedeniyle uyarlamalar yapılmaksızın normal eğitim olanaklarından yararlanamayan bireyler de, tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları gibi eğitim ve öğretim hürriyetine sahiptir.” Ayrıca anayasa, “devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır” ifadesi ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni özel eğitim hizmetlerinden sorumlu kılmıştır (Ersoy, Avcı. 2001: 8).

2.1.2. Özel Eğitimin Amaçları

“Eğitimde amaç, bireylerin gereksinimleri ve bireysel farklılıkları göz önüne alınarak geliştirilecek olan programlar ile bireylere, iletişim, kendini gerçekleştirme, üretici olma yeterliği kazandırmaktır. Ancak her çocuk diğerinden farklı olarak çeşitli alanlarda öğrenme özelliklerine ve duygusal özelliklere sahiptir. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde amaç; bireyi, toplum içindeki görevlerini gerçekleştiren, üretici, çevresiyle uyumlu, temel yaşam becerilerini gerçekleştiren bir birey konumuna getirmektir (Acar, 2000).”

Milli Eğitim Bakanlığı’nın resmi web sitesinde ise, özel eğitimin amaçları şu şekilde açıklanmaktadır:

“Türk Milli Eğitimi’nin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim gerektiren bireylerin;

Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetişmelerini,

Kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak ilgileri, ihtiyaçları, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (www.meb.gov.tr, 2005).”

2.1.3. Özel Eğitimin İlkeleri

573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 4. maddesine göre, Türk Milli Eğitimi düzenleyen genel esaslar doğrultusunda özel eğitim ile ilgili temel ilkeler şu şekilde belirlenmiştir.

1. Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılırlar.

2. Özel eğitime erken başlamak esastır.

3. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

4. Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle eğitilmelerine öncelik verilir.

5. Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayarak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.

6. Özel eğitim gerektiren bireyler için bireysel eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.

7. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılımlarının sağlanması esastır.

8. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.

9. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır (Ersoy, Avcı. 2001: 8–9).

2.1.4. Özel Eğitim Gruplarının Sınıflandırılması

“Farklı özrü ve durumu olan çocukların eğitimden bekledikleri çok değişiktir. Bu nedenle, her özür grubuna giren çocukların ayrı ayrı özel eğitimden geçirilmeleri gereklidir (Okuturlar, 1975: 18).”

Farklı ihtiyaç gruplarına ait çocukların farklı eğitim gereksinimlerinin olması kaçınılmazdır. Günümüzde farklı sınıflandırma tiplerinden söz edilmekle birlikte bu sınıflamaların birbiri ile çok da büyük bir değişiklik göstermedikleri ve ortak özelliklere sahip oldukları da görülmektedir.

“Bu gün daha sıklıkla benimsenen yaklaşım, sınıflandırma yerine özel gereksinim tiplerinden bahsetmek şeklinde olmaktadır. Örneğin; fiziksel özelliklerle ilgili durumlar; dil, konuşma ve duyuşal yetersizliklerle ilgili durumlar; öğrenme

güçlükleri ile ilgili durumlar; duygusal ve davranış sorunları ile ilgili durumlar olarak dört temel tipten söz edilmektedir (Güven, 2003: 65).”

1991 yılında Ankara MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı Birinci Özel Eğitim Konseyi’nde on ayrı grup oluşturarak, özel eğitim gerektiren bireyleri aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır (Akt. Madi, 1997: 287):

- Görme Özürlü
- İşitme Özürlü
- Ortopedik Özürlü
- Zihinsel Özürlü
- Öğrenme Güçlüğü Olan
- Üstün Yetenekli
- Konuşma Özürlü
- Sürekli Hastalığı Olan
- Duyu Güçlüğü Olan
- Suçlu ve Suça Yönelmiş Olan

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, özürölülüğü “herhangi bir bozukluk sonucunda, herhangi bir yeteneğin normale oranla azalması veya kaybedilmesi” şeklinde tanımlamış ve görme özürlüler, dil ve konuşma özürlüler, işitme özürlüler, ortopedik özürlüler, süreğen hastalığı olanlar, zihinsel özürlüler, duygusal, sosyal ve ruhsal sorunu olanlar şeklinde yedi alt gruba ayırmıştır (1997).

Madi, özel eğitim gruplarının sınıflandırılmasının karmaşayı azalttığı ve birlikte çalışacak gruplara anlama kavrama kolaylığı sağladığını belirtmektedir ve kendi sınıflandırmasını şu şekilde yapmaktadır:

- Görme özürlüler
- İşitme özürlüler ve buna bağlı konuşma sorunu olanlar
- Ortopedik özürlüler ve buna bağlı konuşma bozukluğu olanlar
- Zihinsel özürlüler ve çeşitli nedenlerle mevcut zihinsel potansiyelini kullanamayanlar
- Nörolojik özürlüler ve buna bağlı konuşma bozukluğu olanlar

- Nörolojik sebebe bağlı öğrenme güçlüğü olanlar (Örnek özel öğrenme güçlüğü disleksi)
- Psikiyatrik sorunlardan dolayı davranış bozukluğu olanlar ve buna bağlı konuşma özürlü olanlar
- Uzun süreli hastalığı olanlar (Hastane okullarından eğitim alanlar)
- İstismar ve ihmal edilmiş çocuklar
- Kültürel nedenlerden dolayı özel eğitim gereksinimi olanlar
- Üstün zekâlı ve yetenekliler
- Birkaç sorunu bir arada olanlar (Madi, 1997: 289).

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel eğitim gerektiren birey, “çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarına göre beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak tanımlanmış ve engel gruplarına göre ayrılarak gruplandırılmıştır (Ataman, 2003: 14).

Zihinsel Yetersizlik: 18 yaşından önce ortaya çıkan zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde anlamlı sınırlılıklar görülen yetersizlik durumudur.

Okuturlar zihinsel yetersizliği şu şekilde tanımlamıştır, “doğumdan önce veya erken yaşlarda meydana gelen tedavisi olanaksız öyle bir durumdur ki, bu durumun bulunduğu kimseler zekâ fonksiyonları bariz derecede normalin altında olup, eğitimlerinde ve sosyal ilişkilerinde çeşitli derecede yetersizlik gösterirler (Okuturlar, 1975: 40).”

“Amerikan Zihinsel Gerilik Birliği (AAMR), zihinsel engelliliği, bireyin hâlihazırdaki fonksiyonlarındaki önemli derecede geriliği şeklinde tanımlamıştır (Ersoy, Avcı, 2001: 144).”

AAMR'nin 2002 yılında yayınladığı bildiride ise zihinsel engellilik şu şekilde ifade edilmiştir: “Zekâ geriliği, zihinsel işlevler ve kavramsal, sosyal ve pratik uyumsal becerilerde kendini gösteren uyumsal davranışların her ikisinde görülen anlamlı sınırlılıklar olarak karakterize edilen bir yetersizliktir (Akt. Eripek, 2003: 157).”

a) Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin eğitim dönemi içinde, sınırlı seviyede destek eğitim hizmetleri ve özel düzenlemelere ihtiyacı olması durumudur.

b) Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında yoğun özel eğitim ihtiyacı olması durumudur.

c) Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin öz bakım becerilerinin öğretimi de dahil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve daha yoğun özel eğitim ve destek hizmet ihtiyacı olması durumudur.

d) Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerilere sahip olamamasından dolayı yaşamı boyunca bakım ve gözetim ihtiyacı olması durumudur.

İşitme Yetersizliği: İşitme duyarlılığının kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanmada ve iletişimde güçlük nedeniyle bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Sağirlara Hizmet Veren Eğitim Yöneticileri Komitesi ise, işitme yetersizliğini, sağır birey ve ağır işiten birey olarak sınıflandırmış ve şu şekilde tanımlamıştır:

İşitme Yetersizliği: Hafiften çok ağır şiddete kadar sıralanabilen işitme güçlüğünü belirten sağır ve ağır işiten alt gruplarını içeren bir yetersizliktir.

a) Sağır Birey: İşitme cihazlı ya da cihazsız dile ilişkin bilgilerini işitme gücünü kullanarak başarılı bir şekilde edinmeleri engellenen kişidir.

b) Ağır İşiten Birey: Brill, MacNeil ve Newman'a göre, yeterli işitme kalıntısına sahip, işitme gücü doğrultusunda dile ilişkin bilgilerini genellikle işitme cihazı kullanarak başarılı bir şekilde edinebilen kişidir (Akt. Akçamete, 2003: 322).

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ise, “çok hafif dereceden çok ileri derecelere kadar farklılıklar gösteren işitme yetersizliği” ni, işitme özürlü olarak tanımlamıştır (2003).

Görme Yetersizliği: Görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

1991 yılında düzenlenen I. Özel Eğitim Konseyi'nde, görme özürlüler, körler ve az görenler şeklinde sınıflandırılıp buna göre tanımlanmıştır.

a) Körler: Bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görme keskinliği 1/10'dan ve görüş açısı 20 dereceden aşağı olan, eğitim ve öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayan kişidir.

b) Az Gören: Bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10 ile 3/10 arasında olan ve özel bir takım araç ve yöntemler kullanmadan eğitim-öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayan kişidir (Akt. Ersoy, Avcı, 2001: 34).

Ortopedik Yetersizlik: İskelet, kas ve eklemlerdeki hastalık, bozukluk ve yetersizlikten dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Ortopedik yetersizlikler, “sinir sisteminin zedelenmesi, hastalıklar, kazalar ve genetik problemler nedeniyle kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler (Özyürek, 2003: 364)” olarak tanımlanmaktadır.

Ortopedik yetersizliklerin sınıflandırması iki şekilde yapılmaktadır. Derecesine göre yapılan sınıflandırmada ortopedik yetersizlikler hafif, orta ve ağır derecede yetersizlik olarak gruplandırılmıştır. Meydana geldiği yere göre yapılan sınıflandırmada ise, sinir sistemi ile ilgili ortopedik yetersizlikler, kas-iskelet sistemi ile ilgili ortopedik yetersizlikler ve sağlıkla ilgili yetersizlikler şeklinde gruplandırılarak incelenmiştir (Özyürek, 2003: 365-378).

Sinir Sisteminin Zedelenmesi ile Ortaya Çıkan Yetersizlik: Gelişim sürecinde oluşan nörolojik bozukluğun, bireyin eğitim performansını ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

Dil ve Konuşma Güçlüğü: Sözel iletişimde farklı seviye ve biçimlerde ortaya çıkan aksaklıklar ve düzensizlikler nedeniyle dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlüklerin, bireyin eğitim performansını ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

Okuturlar ise, konuşmanın anlaşılır şekilde olmaması, konuşmanın duyulmada yetersiz olması, sesin bozuk ve tırmalayıcı olması, sesin bozuk çıkarılması, ritimlerin ve vurguların bozuk olması, kelime hazinesi ve gramer yönünden yetersizlik, yaşı ve fiziksel yapısına göre konuşmasını iyi geliştirmemiş olması durumunda kişinin dil özürü olarak kabul edileceğini söylemektedir (Okuturlar, 1975: 155-156).

Baykoç ve Dönmez'e göre "çocukların dil gelişmelerinde, beklenen aşamalarda gecikmeler olması, konuşmanın dikkati konuşana çekecek kadar normalden çok farklılık göstermesi ve iletişimin bozulduğu, koptuğu durumlar, konuşma ve dil bozuklukları şeklinde tanımlanmaktadır (Akt. Ersoy, Avcı, 2001: 83)."

Özel Öğrenme Güçlüğü: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapmada yetersizlik nedeniyle bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Özyürek'in yaptığı ve tanıma göre özel öğrenme güçlüğü şu şekilde açıklanmaktadır: "açık olmayan bilişsel ve nörolojik etmenler sonucu çocuğun, disiplin alanlarında sözlü ve yazılı anlatımda ve düşünmenin normal gelişiminin önemli ölçüde bozulması durumudur (Özyürek, 2003: 220)."

Duygusal Uyum Güçlüğü: Sağlık durumu, zihinsel ve duygusal faktörlerle açıklanamayan; bireyin kendisi ve çevresiyle dengeli, doyurucu ilişki kurma ve sürdürmede güçlük çekme, genel bir mutsuzluk ve depresyon hali, bireysel ve okul problemleriyle ilgili korku, tırnak yeme, parmak emme ve benzeri fiziksel belirtilerden birden fazlasının uzun süreli olarak ortaya çıkması nedeniyle, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Çağlar'a göre uyumsuz çocuklar, "kendi benliği ve çevresiyle dengeli ve etkili ilişki kurma, geliştirme ve sürdürmede güçlük çeken ve bu yüzden gelişimleri sekteye uğrayan, çevresindekilerin olağan ilişkileri ile düzeltilemeyen davranış kalıplarına sahip çocuklar şeklinde tanımlamıştır (Akt. Ersoy, Avcı, 2001: 192)."

Sosyal Uyum Güçlüğü: Madde bağımlılığı, yetersiz beslenme, göç, suç işleme, suça yönelme, çalışma, ihmal, istismar ve terk edilme gibi riskli hayat

şartlarından dolayı bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Otizm: Erken çocukluk döneminde görülmeye başlayan, sosyal etkileşim ve iletişim bozukluğu ile ilgi ve etkinliklerin belirgin sınırlılığı gibi özelliklerle kendini gösteren yaygın gelişimsel bozukluk durumudur.

Kırcaali-İftar'ın yaptığı otizm tanımlaması, “ileri düzeyde ve karmaşık bir gelişimsel yetersizlik çeşididir. Doğuştan var olabildiği gibi, üç yaşa kadar olan dönemde de başlayabilir” şeklindedir (Kırcaali-İftar, 2003:7).

Daha farklı bir açıklama ile yapılan otizm tanımlaması ise şu şekildedir: “Çeşitli nedenlere bağlı olarak çocukluğun ilk üç yılı içerisinde iletişim ve sosyal beceri yetersizliği ile sınırlı ilgi, takıntılı ve tekrarlayıcı davranışlarla ortaya çıkan ve yaşam boyu devam eden, nöropsikiyatrik, gelişimsel bir sendromdur (Özbey, 2005: 13; Korkmaz, 2003: 81).”

Daha genel bir tanımla otizm, “yaşamın erken dönemlerinde başlayan ve yaşam boyu süren, sosyal ilişkiler, iletişim, davranış ve bilişsel gelişimde gecikme ve sapmayla belirli, nöropsikiyatrik bir bozukluk olarak kabul edilmektedir (Aydın, 2005: 17).”

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu: Çocukta 7 yaşından önce başlayan, en az iki ortamda (ev, okul) 6 ay süreyle yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtileriyle görülen bozuktur.

Üstün veya Özel Yetenek: Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda akranlarına göre üst seviyede performans gösterme durumudur.

Çok daha farklı bir anlatımla ise özel yetenek şu şekilde açıklanabilir: “yetenek düzeyi ne olursa olsun tüm insanlarda gözlenen özelliklerin var oluş derecesindeki, görülme sıklığındaki, ortaya çıkış zamanındaki ve bir araya gelişindeki özgünlükten kaynaklanan (Akarsu, 2004: 127)” özelliklerdir.

Ataman ise, “zihinsel yeteneklerinin ya da zekâlarının birçoğunda akranlarına göre üst performans gösteren ya da gizil güce sahip olan, yaratıcılık yanı güçlü olan ve

bir işe başladığında asla vazgeçmeyene üstün zekâlı denilmektedir” şeklinde tanımlamış ve üstün yetenekli çocuk, üstün özel yetenekli çocuk, yaratıcılık yeteneği ayrıcalıklı olan çocuk, liderlik gizilgücü ayrıcalıklı olan çocuk, olağanüstü yetenekli çocuklar, psikomotor alanda olağanüstü yetenek gösteren çocuk şeklinde sınıflandırmıştır (Ataman, 2003: 180).

Birden Fazla Alanda Yetersizlik: Gelişim dönemi içinde, bireyin eğitim performansını ve sosyal uyumunu yoğun biçimde olumsuz yönde etkileyen, birden fazla alanda görülen yetersizlik durumudur.

2.1.5. Özel Eğitimde Okullaşma

Ülkemiz nüfusunun %12’sini özel ihtiyaçları olan bireyler oluşturmaktadır. Eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanabilen çocuklar ise %6’lık bir dilimi oluşturmaktadır. Ülkemizde özel eğitim hizmetlerinin yürütüldüğü toplam 480 okul bulunmaktadır. Bu okullarda eğitime devam eden öğrenci sayısı 22.082’dir. okullarda çalışan 4506 öğretmenden 56’sı okul öncesi öğretmeni, 1300’ü sınıf öğretmeni, 1800’ü branş öğretmeni, 1183’ü özel eğitim öğretmeni ve 165’i ise rehber öğretmen olarak görevlerini sürdürmektedirler (<http://orgm.meb.gov.tr/>, 2005).

Özel eğitimde var olan sorunların en başında öğretmen kadrolarındaki eksiklik gelmektedir. Pek çok özel eğitim okulunda özel eğitim öğretmenlerinin oranları diğer öğretmenlere göre çok yetersiz kalmaktadır. Ayrıca özel öğrencilere eğitim-öğretim hizmeti veren okul sayısı da, ihtiyacı karşılamakdan uzak görünmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Başkanlığı’nın okullaşma oranı 2004–2005 sayısal verileri ise aşağıdaki gibidir.

2.1.5.1. İşitme Engelliler

Özel eğitim okullarında işitme engellilere okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde, yatılı ve gündüzlü okullarda hizmet verilmektedir.

İşitme engellilerin öğrenimlerine devam ettiği 1 anaokulu, 49 işitme engelliler ilköğretim okulu ve 14 işitme engelliler meslek lisesi ile toplam 64 okulda eğitim-öğretime devam edilmektedir.

İşitme engelliler anaokuluna devam eden toplam 31 öğrenci bulunmaktadır. Bu okulda çalışan 6 özel eğitim öğretmeni ve 1 rehber öğretmenle eğitim-öğretime devam edilmektedir.

İşitme engelliler ilköğretim okullarına devam eden öğrenci sayısı 5732'dir. Bu okullarda çalışan 1159 öğretmenin 12'si okul öncesi öğretmeni, 287'si sınıf öğretmeni, 785'i branş öğretmeni, 43'ü özel eğitim öğretmeni ve 32'si rehber öğretmen olarak görev yapmaktadır.

İşitme engelliler meslek liselerine 1174 öğrenci devam etmektedir. Bu okullarda çalışan 175 öğretmenin, 166'sı branş öğretmeni ve 9'u rehber öğretmen olarak görev yapmaktadır.

2.1.5.2. Görme Engelliler

Özel eğitim okullarında, görme engellilere ve az görenlere, okul öncesi ve ilköğretim düzeyinde eğitim hizmetleri sunulmaktadır. İlköğretim düzeyindeki görme engelliler okullarının tümü yatılıdır, gündüzlü devam imkânı da sağlanmaktadır. Kaynaştırma ve özel eğitim sınıfları da bulunmaktadır. İlköğretimlerini tamamlayan görme engelliler, üst öğrenimlerini normal okullarda sürdürmektedirler.

Ülkemizde 16 tane görme engelliler ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 1348'dir. Okullarda çalışan 358 öğretmenden 5'i okul öncesi öğretmeni, 54'ü sınıf öğretmeni, 157'si branş öğretmeni, 122'si özel eğitim öğretmeni ve 20'si ise rehber öğretmendir.

2.1.5.3. Ortopedik Engelliler

Ortopedik engellilerin eğitiminde, eğitim-öğretim hizmetleri ve tıbbi rehabilitasyonları birlikte yürütülmektedir. Ortopedik engelli öğrenciler, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim hizmetlerinden faydalanmaktadır.

Ülkemizde ortopedik engellilere hizmet veren 4 ilköğretim okulu ve 2 ortopedik engelliler meslek lisesi bulunmaktadır.

İlköğretim okullarına devam eden öğrenci sayısı 191 ve bu okullarda çalışan toplam öğretmen sayısı ise 55'tir. 1 okul öncesi öğretmeni, 30 sınıf öğretmeni, 20 branş öğretmeni, 2 özel eğitim öğretmeni ve 2 rehber öğretmen bulunmaktadır.

Ortopedik engelliler meslek liselerinin öğrenci sayısı 55'tir. Bu okullarda 19 branş öğretmeni ile eğitim-öğretime devam edilmektedir.

2.1.5.4. Eğitilebilir Zihin Engelliler

Eğitilebilir zihin engelliler için açılmış olan okulların 42'si eğitilebilir zihin engelliler ilköğretim okulu ve 55'i ise eğitilebilir zihin engelliler iş okulları olarak hizmet vermektedir.

Eğitilebilir zihin engelliler ilköğretim okullarına devam eden öğrenci sayısı 2383'tür. Bu okullarda toplam 705 öğretmen çalışmakta olup, öğretmenlerin 7'si okul öncesi öğretmeni, 255'i sınıf öğretmeni, 159'u branş öğretmeni, 260'ı özel eğitim öğretmeni ve 24'ü rehber öğretmen olarak görevlerini sürdürmektedirler.

1852 öğrenci, eğitilebilir zihin engelliler iş okullarına devam etmektedir. Bu okullarda çalışan toplam öğretmen sayısı 209'dur. 56 sınıf öğretmeni, 59 branş öğretmeni, 84 özel eğitim öğretmeni ve 10 rehber öğretmen bu okullarda çalışmaktadır.

2.1.5.5. Öğretiler Zihin Engelliler

Öğretiler zihin engelli çocuklara, eğitim uygulama okulları ve iş eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim verilmektedir.

Eğitim-öğretim hizmeti verilen okulların 105 tanesi öğretiler zihin engelliler eğitim uygulama okulu, 104'ü öğretiler zihin engelliler iş eğitim merkezi ve 4'ü ise bağımsız öğretiler zihin engelliler iş eğitim merkezidir. Bu okullara devam eden öğrencilerin 4550'si öğretiler zihin engelliler uygulama okullarına, 1575'i öğretiler zihin engelliler iş eğitim merkezlerine ve 262'si bağımsız öğretiler zihin engelliler iş eğitim merkezlerine kayıtlıdır.

Öğretiler zihin engelliler eğitim uygulama okulları ve iş eğitim merkezlerinde çalışan toplam öğretmen sayısı 1276'dır. Bu öğretmenlerin 24'ü okul

öncesi öğretmeni, 451'i sınıf öğretmeni, 161'i branş öğretmeni, 590'ı özel eğitim öğretmeni ve 50'si rehber öğretmen olarak görevlerini sürdürmektedirler.

Bağımsız iş eğitim merkezlerinde çalışan toplam öğretmen sayısı 40'dır. 18 öğretmen sınıf öğretmeni, 12 öğretmen branş öğretmeni, 9 öğretmen özel eğitim öğretmeni ve 1 rehber öğretmen görevlerine bu okullarda devam etmektedir.

2.1.5.6. Bilim ve Sanat Merkezleri

Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki özel/üstün yetenekli öğrenciler için açılmış olan 25 bilim ve sanat merkezi bulunmaktadır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 2232'dir. Okullarda çalışan öğretmenlerin 2'si okul öncesi öğretmeni, 31'i sınıf öğretmeni, 208'i branş öğretmeni, 1'i özel eğitim öğretmeni ve 11'i rehber öğretmen olmak üzere toplam 253 öğretmen bu okullarda görev yapmaktadır.

2.1.5.7. Hastane İlköğretim Okulları

Ülkemizde pek çok hastanenin bünyesinde, hastane ilköğretim okulları eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedirler.

44 hastane ilköğretim okulunda, toplam 81 öğretmen görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 3'ü okul öncesi öğretmeni, 71'i sınıf öğretmeni, 5'i branş öğretmeni, 2'si özel eğitim öğretmeni olarak çalışmaktadır.

2.1.5.8. Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri

Türkiye'de otistik çocuklara hizmet veren 12 eğitim merkezi bulunmaktadır. Bu eğitim merkezlerinde eğitim gören toplam 366 öğrenci ve görevlerine devam etmekte olan 159 öğretmenle eğitim-öğretime devam edilmektedir. Öğretmenlerin 4'ü okul öncesi öğretmeni, 37'si sınıf öğretmeni, 49'u branş öğretmeni, 64'ü özel eğitim öğretmeni ve 5'i de rehber öğretmen olarak hizmet vermektedirler.

2.1.5.9. Eğitim-Öğretim Hizmeti Veren Diğer Özel Eğitim Kurumları

Bunların dışında, ülkemizde sokak çocuklarına eğitim-öğretim hizmeti veren 1 okul bulunmaktadır. Bu okulda 22 öğrenci eğitim-öğretim hizmetlerinden faydalanmakta olup, 10 sınıf öğretmeni görevlerine devam etmektedir. Özel eğitim okulları bünyesinde anasınıfı olarak hizmet veren toplam 38 okul ve 46 şubede toplam 309 öğrenci eğitim almaktadır.

TABLO: 1. 2004-2005 Öğretim Yılı Özel Eğitim Okul ve Kurumları Sayısal Durumu

OKUL / KURUM TÜRÜ	Okul Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Toplam Öğretmen Sayısı	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Özel Eğitim Öğretmeni	Rehber Öğretmen.
Anaokulu (İşitme Engelliler Tanı Merkezi)	1	31	7				6	1
İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	49	5732	1159	12	287	785	43	32
İşitme Engelliler Meslek Liseleri	14	1174	175			166		9
Görme Engelliler İlköğretim Okulları	16	1348	358	5	54	157	122	20
Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları	4	191	55	1	30	20	2	2
Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri	2	55	19			19		
Eğitilebilir Zihin Engelliler İlköğretim Okulları	42	2383	705	7	255	159	260	24
Eğitilebilir Zihin Engelliler İş Okulları	55	1852	209		56	59	84	10
Öğretilebilir Zihin Engelliler Eğitim Uygulama Okulları	105	4550	1276	24	451	161	590	50
Öğretilebilir Zihin Engelliler İş Eğitim Merkezleri	104	1575						
Öğretilebilir Zihin Engelliler İş Eğitim Merkezi (Bağımsız)	4	262	40		18	12	9	1
Bilim Ve Sanat Merkezleri	25	2232	253	2	31	208	1	11
Hastane İlköğretim Okulları	44		81	3	71	5	2	
Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri	12	366	159	4	37	49	64	5
Vakıfbank Umut Çocukları İlköğretim Okulu(Sokak Çocukları)	1	22	10		10			
Özel Eğit Ok. Bünyesinde Anasınıfı (38 okul, 46 şubede)		309						
GENEL TOPLAM	480	22082	4506	58	1300	1800	1183	165

(Kaynak: Veriler Milli Eğitim Bakanlığı'nın sayfasından alınmıştır.)

2.2. Özel Eğitim ve Müzik

İnsanlık tarihinin her gelişim evresinde müzik, insan hayatında önemli bir yere sahip olmuş ve bu önemini sürdürmüştür. “Antik çağdan bu yana düşünürler, doktorlar, psikiyatrlar, psikologlar ve eğitimciler, bireyin zihinsel ve fiziksel gelişiminde müziğin önemli bir yeri olduğunu, eğitim ve tedavi açısından da büyük bir değer taşıdığını savunmuşlardır (Yavuzer, 1999: 220).”

Müzik eğitimi, çocukların sosyalleşmesinde, fiziksel ve ruhsal gelişimlerinin sağlıklı bir biçimde devam ettirilmesinde de önemli bir yere sahiptir. Uçan’a göre, çağdaş eğitimi oluşturan dört ana bileşen bulunmaktadır. Bunlar, sanat eğitimi, bilim eğitimi, teknik eğitim ve felsefe eğitimi. Sanat eğitiminde, en önemli ana bileşenlerden biri ise müzik eğitimidir (Uçan, 1996).

2.2.1. Özel Eğitimde Müziğin Önemi

Müziğin bütün canlılar üzerinde bir takım etkilerinin olduğu yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Müziğe karşı duyarlılık yalnızca normal insanlarda görülmemektedir. Yavuzer’e göre, bedensel engelli veya kişilik bozukluğu gösteren kişilerde de bu duyarlılığa rastlanmaktadır (Yavuzer, 1999).

İnsanın müziğe karşı duyarlılık kazanabilmesi ise müzik eğitimi ile gerçekleştirilir. İnsanın aldığı müzik eğitiminin niteliği ise onun ileriki müziksel yaşantılarını önemli ölçüde etkileyecektir. Müzik eğitiminin bireye pek çok fayda sağlamaktadır. “Müzik bilgisi ve eğitimi bireye ‘kendini ifade etme’ özelliği kazandırır. Müzik insanda varolan müzik dinleme, anlama, anlatma yetisinin ortaya çıkmasını sağlar ve diğer derslerle bir bütün oluşturarak kendine özgü yöntemleriyle öğrencilerin kişilik ve kültür gelişimlerine yardımcı olur (Vural, 2004: 285).”

Bireyin gelişimine bu denli katkılar sağlayan müzik eğitimi ile ilgili farklı pek çok tanım yapılmıştır. Uçan’a göre müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir (Akt. Yıldız, 2002: 113).

Özgül ise, müzik eğitimini gene benzer bir tanımlamayla “temelde bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış oluşturma sürecidir (Özgül, 2000: 67)” şeklinde açıklamıştır.

Bu açıklamalar ışığında müzik eğitiminin bir süreç olduğu sonucuna varılabilir. Çocuğun yaşantısındaki bu süreç onun gelişim alanlarına da önemli katkılar sağlamaktadır. Sığırtmaç, müziğin çocuk gelişimine etkilerini dört başlık altında toplayarak sınıflandırmıştır. Bunlar; Zihinsel gelişim ve yaratıcılığın gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim, motor gelişim ve dil gelişimi olarak sıralanmıştır (Sığırtmaç, 2005).

“Engellilerde de müzik, başarı getiren bir etkinlik olarak kullanılmaktadır. Engellilere müzik aracılığıyla öğretilebilecekler analiz edildiğinde gerçekten bu geniş öğretim alanı insanı şaşırtmaktadır. Bu çocuklar bir eğitim aldıklarının farkında olmaksızın pek çok şey öğrenebilirler ve pek çok beceri kazanabilirler (Kınalı, 2003: 260).”

Müzik eğitiminin, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitiminde kullanılması, çocukların farklı deneyimler yaşamasında olanak sağlamaktadır. Müzik, çocuklar için hem zevkli hem de başarı hissini daha yoğun yaşayabilecekleri bir alan olarak değerlendirilmelidir. Özel gereksinimi olan çocuklarla yapılacak olan müzikal çalışmalar, onların sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmakla birlikte, öğrencilerin özgüven ve başarı eksikliği hissettikleri diğer alanlarda da kendilerine güvenmelerini sağlamak ve başarılarını arttırmaktadır.

Özellikle, zihinsel özürlü bireylerin sosyal uyumlarında, başarı hissini yaşayabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Var olan potansiyellerini en üst sınırında kullanabilmeleri, yaşadıkları başarı hissi ile doğru orantılı olacaktır. “Zihinsel özürlülerin sahip oldukları potansiyelin tamamını kullanabilmeleri için başarıyı tatmaları yararlı olur (Kınalı, 2003: 244).”

Otistik çocuklarla yapılan çalışmalarda da olumlu sonuçlar alınmaktadır. Eracar’a göre, “sözel anlatımın sınırlı olduğu ve bazen de hiç olmadığı otistik-psikotik süreçlerin anlaşılması ve aşılmasında sanatla etkileşim çalışmaları, çok gerekli ve önemli bir ortam ve olanak sağlar (Eracar, 2003: 305).”

İnsanın en önemli niteliklerinden biri yaratıcılıktır. Psikoloji alanında yapılan son araştırmalar, insan yaratıcılığının, onun temel dürtülerinden biri olduğunu destekler

niteliktedir. Yaratıcılık dürtüsü, insanın var oluş kaygısı ile doğrudan ilgilidir ve insanın kendini ifade etmesi konusunda ona orijinalliğini veren en önemli özelliklerinden birini oluşturur.

Her ne sebeple olursa olsun, özel ihtiyaçlara sahip olan bireyler de yaratıcılık dürtüsüne sahip olarak dünyaya gelirler. Yapılacak olan çalışmalarla, çocuğun bu gücüne sahip çıkılmalı ve kendini ifade edebilmesine olanak sağlanmalıdır. Özel gereksinimi olan bireyler, kendilerini ifade edebildiklerinde, gelişimlerinde önemli bir yol kat etmiş olacaktırlar.

Yaratıcı çalışmaların esasını duyguların ifade edilmesi oluşturur. Duygu ve düşüncelerin ifadesi sonucunda birey bağımsız ve esnek bir düşünce yapısına sahip olabilir.

Yaratıcılık dürtüsünün geliştirilmesinde ve kendini ifade çalışmalarında müzik temel olarak kullanılabilecek alanların başında gelmektedir. Çünkü insan doğmadan önce, anne karnında bile etrafındaki seslere duyarlılık göstermektedir. Ayrıca her çocuk az çok müziğe ilgi duymakta ve hoşlanmaktadır.

Müzikal ifade çocuğun doğasında yer almaktadır. Bunun ortaya çıkarılıp geliştirilebilmesi ise, çocuğa verilecek müzik eğitimi ile ilişkilidir. Yavuzer, müzik eğitimi ve müzikle eğitim arasında bir ayırım yapmış ve müzikal çalışmaları buna göre değerlendirmiştir.

Nelly Caron'un 'müzikle eğitim'e verdiği tanım şu şekildedir: "Müzikle eğitim, her şeyden önce, duyarlılığı uyandırmak, duyuşsal algıları arttırmak, fertlerdeki becerikliliği geliştirmek, kısacası insanı geliştirmek amacıyla olmalıdır (Akt. Yavuzer, 1999: 221)."

2.2.2. Özel Eğitimde Yapılan Müzik Çalışmaları

Özel eğitim alanında yapılan müzik çalışmalarının özel eğitim gerektiren çocuklar üzerinde çok önemli etkilerinin olduğu bilinmektedir. Kınalı'ya göre, "müzik çocuğun ruşsal yapısını dinginleştirebilir, onu daha sakin bir ortama yöneltebilir ve güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir (Kınalı, 2003: 260)."

Özel eğitimde yapılan müzik çalışmalarında amaçlanan, çocukların müzikal olarak tam donanımlarının sağlanması değil, onların kendilerini ifadelerine, hayatla olan ilişkilerine, sosyal ve psikolojik gelişimlerine faydalı olacak bir araç olarak kullanılmasıdır.

Lazadaukas'ın da belirttiği gibi, “müzik, çocukların bütün alanlarda öğrenmesine katkı ve yeni bir bakış açısı sağlamakta, müzik çalışmalarına katılan, yaratan, üreten çocuk kendisi ile gurur duymakta, başarı duygusunu tatmakta, böylece çocukların kendine güvenleri ve özsaygıları artmaktadır (Akt. Sığırtaç, 2005: 14).”

Bütün bunlara rağmen, ülkemizde, özel eğitimle ilgili yapılan müzik çalışmaları çok sınırlıdır. Şu anda devam etmekte olan çalışmaların başında, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Özdemir'in işitme engellilerle yürüttüğü proje gelmektedir. Aralık 2004 tarihinde yayımlanan Tempo Dergisi'nde proje, “Dost Eller İşitme Engelliler Okulu öğrencileri de, işitme engellerine rağmen müzik yaptı. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doçent Dr. Mehmet Ali Özdemir, projede öğrencilere kendi geliştirdiği yöntemle nota ve orf aletlerini çalmayı öğretti (Tempo Dergisi, 29.12.2004)” şeklinde anlatılmıştır.

Ülkemizde engellilerle yapılan bir başka çalışmayı ise, Doç. Dr. Nevin Eracar yürütmektedir. Eracar, zihinsel engelli ve otistik çocuklarla birlikte müzik-terapi çalışmalarını sürdürmektedir. Sabah Gazetesi'nin 30.10.2004 tarihinde yayımladığı habere göre, “Sanatla psikoterapi ‘alternatif sınıf’ adı verilen özel dersliklerde yapılıyor. 2004 döneminde yedi zihinsel engelli çocuğa eğitim veren alternatif sınıfa 16 yaş civarında gençler devam ediyor. Milli Eğitim Bakanlığının özel sınıflarında veya özel engelli okullarında eğitim gördükten sonra alternatif sınıfa gelen öğrenciler için amaç “aileleri yanlarında olmadan” hayatlarını sürdürebilmelerini sağlamak. Alternatif sınıf öğrencileri, tiyatro, resim, müzik gibi sanat faaliyetlerini birer araç olarak kullanıp, bu araçlarla kendilerini ifade etmeyi öğrenmeye çalışıyor (Sabah Gazetesi, 30.10.2004).”

Yürütölmeye çalışılan bütün bu çalışmalar, çok az destekle ve zor şartlar altında devam etmektedir. Özel gereksinimi olan çocukların müzik eğitiminden yararlanmalarının bütünsel gelişimlerine büyük faydalar sağlaması, müzik eğitiminin bu alanda kullanılması gerekliliğini göstermektedir.

Bütün bunlarla birlikte, özel eğitim alanında müzik eğitimi ile ilgili yapılmış ve yapılmakta olan çalışmaların bilimsel bir çerçeveye oturtulması ve sürdürülmesi, eğitimsel olarak büyük önem taşımaktadır. Bu konuda yapılacak olan çalışmaların daha verimli olabilmesi için, gerekli desteğin ve imkânların sağlanması gerekmektedir.

2.2.3. Özel Eğitimde Yapılan Müzik Çalışmaları İle İlgili Sorunlar

Özel eğitim alanı, ülkemizde yeni kabul görmeye başlamış bir alan olup, bu alanla ilgili yapılan yeni araştırmalar sonucu son zamanlarda biraz daha ilgi çekmeye başlamıştır. Özel eğitimde yapılan müzik çalışmaları ile ilgili en önemli sorunların başında ise, bu konu ile ilgili bilimsel araştırmaların yok denecek kadar az olması gelmektedir. Bu sebepten dolayı, özel eğitimde yapılacak olan müzik çalışmaları, bilimsel perspektiften uzak bir biçimde gerçekleştirilmektedir.

Yapılan çalışmaların ise destek görmemesi, bu konu ile ilgili çalışma yapan ve yapmakta olan kişileri zorlayan en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Müzik eğitimi, ülkemizde zaten kabul görmemiş alanların başında gelmektedir. Müzik eğitimine gereken önemin verilmemesi durumu eğitimsel olarak zorlayıcı bir durum oluşturmaktadır. Özel eğitimde ise, müzik çalışmalarının yok sayılmasına sebebiyet vermektedir.

Bütün bunlara ek olarak, özel eğitim müfredatının yetersiz oluşu, özel eğitim alanının yeni kabul göremeye başlamış bir alan olarak eksiklerinin olması ve gene yeni bir alan olmasından kaynaklanan bir karmaşanın yaşanması, diğer önemli sorunların bir kısmını oluşturmaktadır. Bu konu müzik eğitiminde de aksaklıkların yaşanmasına yol açmakta ve eğitimin niteliğini düşürmektedir.

Özel eğitimde yapılacak müzik çalışmaları ile ilgili yayınların yetersiz oluşu, özel eğitim gerektiren bireylerin kullanabileceği materyallerin geliştirilmemiş olması, okulların müzik dersi işlemeye elverişsiz ortamlara sahip olması gibi durumlardan başka, okul idarecilerinin ve öğretmenlerin özel eğitimde müzik eğitime ait tutumların da olumsuz oluşu gibi sebepler, özel eğitimde yapılacak müzik çalışmalarında yaşanan sorunların başında gelmektedir.

Bu sorunların zamanla çözüme kavuşturulması ve müzik eğitiminin özel eğitim alanında gerektiği gibi kullanılmaya başlaması ile öğrencilerin büyük gelişmeler katedeceği ve eğitimde yaşanan gelişmeler doğrultusunda, eğitim sistemimizin çağdaş eğitim sistemlerine bir adım daha yaklaşacağı düşünülebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimsel çalışmalarında müzikten yararlanma ve karşılaştıkları sorunları belirlemek amaçlandığından, tarama modeli esas alınmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul’da bulunan özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Örneklem ise, İstanbul’da Anadolu ve Avrupa Yakası’ndaki 46 özel eğitim sınıfı, 12 özel eğitim okulu ve 5 özel rehabilitasyon merkezinde görev yapan öğretmenler arasından random olarak belirlenmiş 139 öğretmenden oluşmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Özel eğitim okulları müzik öğretmenlerinin müzikten yararlanmada karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşlerinin incelenebilmesi için, öğretmenlere, anket uygulanarak görüşleri alınmıştır. Anket, kişisel özellikler, özel eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili genel sorunlar ve özel eğitimde müzik dersi ile ilgili görüşler olarak bölümlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, amaçlar doğrultusunda elde edilen veriler üzerinde aşağıdaki istatistiksel analizler yapılmıştır:

1. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin özel eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla frekans ve yüzde hesaplamaları.

2. Öğretmenlerin müzikten yararlanma ile ilgili sorunlarında yönelik görüşleriyle, yaş, cinsiyet, özel eğitimde çalışma süresi ve hizmet içi eğitim alma durumları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla ki-kare analizi.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM

4.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

TABLO 1
Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
30 yaş ve altı	55	39,6
31–50 yaş	52	37,4
51 yaş ve üstü	32	23,0
Toplam	139	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 30 altındaki öğretmenler grubun %39.6’sını, 31-50 yaş arasındaki öğretmenler %37.4’ünü, 51 yaş üstündeki öğretmenler ise, %23.0’ünü oluşturmaktadırlar.

TABLO 2
Öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
Erkek	62	44,6
Kadın	77	55,4
Toplam	139	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ankete cevap veren öğretmenlerin %44,6’sı erkek, %55.4’ü ise kadındır.

TABLO 3
Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
Müzik Bölümü	8	11,12
Diğer Bölümler	131	88,88
Toplam	139	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğretmenlerin %11.12’si müzik bölümlerinden, %88.88’i ise diğer bölümlerden mezun olmuşlardır.

TABLO 4
Öğretmenlerin özel eğitim alanında çalışma sürelerine göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
5 yıl ve daha az	85	61,2
6–10 yıl	29	20,9
11 yıl ve daha fazla	21	15,1
Cevapsız	4	2,9
Toplam	139	100,0

Tablo 4’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin %61,2’si 5 yıl ve daha az süre çalışan, %20,9’u 6–10 yıldır çalışan, %15,1’i ise 11 yıl ve daha çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır. Ankete katılan 4 öğretmen çalışma süresini belirtmemiştir.

TABLO 5
Öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumlarına göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
Hizmet içi eğitim aldım.	96	69,1
Hizmet içi eğitim almadım.	38	27,3
Cevapsız	5	3,6
Toplam	139	100,0

Ankete yanıt veren öğretmenlerin %69.1’i hizmet içi eğitim aldıklarını, %27.3’ü ise hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılan 5 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir

4.2. Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşleri

TABLO 6
Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo

	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	33	23,7
Yetersiz	33	23,7
Orta	35	25,2
Yeterli	27	19,4
Çok yeterli	7	5,0
Cevapsız	4	2,9
Toplam	139	100,0

Tablo 6’da görüldüğü gibi, ankete yanıt veren öğretmenlerin %23.7’si kendilerini çok yetersiz, %23.7’si yetersiz, %25.2’si orta derecede yeterli, %19.4’ü yeterli, %5.0’i ise çok yeterli hissetmektedir. 4 öğretmen bu soruyu yanıtlamamıştır.

Bu sonuçlara bakarak öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendilerini yetersiz ve çok yetersiz hissettikleri sonucuna varılmaktadır. Bu sonucun en önemli sebeplerinden biri olarak, üniversitelerin gerek sınıf öğretmenliği bölümlerinde, gerekse özel eğitim bölümlerinde yer alan müzik dersinin yeterince önemsenmediği ve amaçlarına uygun gerçekleştirilmediği düşünülebilir. Müzik eğitiminde, çalgı dersi bütünleyen en önemli materyallerden birini oluşturmaktadır. Yönetken’e göre “müzik dersi çocuğa müziği tanıtacak, sevdirecek, çocukta müzik dinleme, müzik yapma alışkanlığını ve gereksinimini yaratacaktır (Yönetken, 1996: 71).” Müzik dersinde çalgı konusunda kendilerini yeterli hissetmeyen öğretmenler, müzik dersinin önemli bir boyutunu atlayarak bu dersi işlemek zorunda kalmaktadırlar müzik eğitiminin amaçlarından uzaklaşmaktadırlar.

TABLO 7
Öğretmenlerin sesini kullanma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo

	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	8	5,8
Yetersiz	22	15,8
Orta	39	28,1
Yeterli	48	34,5
Çok yeterli	17	12,2
Cevapsız	5	3,6
Toplam	139	100,0

Ankete yanıt veren öğretmenlerin %5.8’i seslerinin çok yetersiz, %15.8’i yetersiz, %28.1’i orta derecede yeterli, %34,5’i yeterli, %12.2’si ise çok yeterli olduğunu düşünmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden 5 kişi bu soruyu yanıtlamamıştır.

Hepimiz, doğuştan getirdiğimiz ortak bir çalgıya sahibiz. Hayatımız boyunca sesimizi pek çok alanda kullanır ve onu nasıl kullanacağımızı doğal yollardan öğrenebiliriz. Fakat gene üniversitelerde verilen müzik eğitiminin eksikliğinden dolayı öğretmenlerin sesleri konusunda kendilerini çok yeterli hissedemedikleri görülmektedir.

Sonuçta, ses eğitimi de çalgı müziği gibi, bir süreç sonucunda gerçekleşmektedir ve bu konuda da belirli bir alışkanlık kazanmak eğitim sonucunda oluşabilmektedir. Süalp'e göre "müzik temelinden yoksun olarak öğretmen yetiştiren kuruma gelen öğrenciler için verilen müzik dersinin yetersiz olduğu düşünülmektedir (Süalp, 2002: 164)." Birçok araştırmacı ve eğitimciye göre, müzik eğitiminin temelini ses eğitimi oluşturmaktadır. Fakat bu kadar yetersiz bir müzik eğitiminden geçerek, özel eğitim alanında çalışmaya başlayan öğretmenlerin bu temeli veremeyeceği ve kendilerini bu konu da çok yeterli hissetmemeleri de bu eğitimin doğal bir sonucudur.

TABLO 8
Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo

	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	3	2,2
Yetersiz	6	4,3
Orta	22	15,8
Yeterli	72	51,8
Çok yeterli	33	23,7
Cevapsız	3	2,2
Toplam	139	100,0

Tablo 8'de görüldüğü gibi, özel eğitim bilgisi konusunda öğretmenlerin %2.2'si kendilerini çok yetersiz, %4.3'ü yetersiz, %15.8'i orta derecede yeterli, %51.8'i yeterli, %23.7'si ise çok yeterli hissetmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden 3'ü bu soruya yanıt vermemişlerdir.

Özel eğitim okullarına ve özel eğitim sınıflarına yeterli sayıda özel eğitim öğretmenin atanmaması bu sonucun en önemli sebeplerinden birini oluşturmaktadır. Sınıf öğretmeni olarak görev yapan ve başka bölümlerden mezun olarak öğretmenliğe başlamış olan kişiler de özel eğitim alanında görev yapmaktadırlar. Özel eğitim alanı ile ilgili hiçbir eğitim almadan bu konuda çalışmaya başlayan kişilerin kendilerini özel eğitim alanında yeterli hissetmeleri zaten düşük bir ihtimali oluşturmaktadır. "Özel eğitim öğretmenlerinin özellikler özür grupları dikkate alınarak yetiştirilmesi çok yeni ve istenilenin altındadır (Kök, 2002: 49)." Bu sonuçlara bakarak özel eğitim alanında çalışacak öğretmenlerin özel eğitim bölümlerinden mezun olan kişiler tarafından oluşturulması gerektiğini söyleyebiliriz.

TABLO 9
Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo

	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	2	1,4
Yetersiz	4	2,9
Orta	11	7,9
Yeterli	67	48,2
Çok yeterli	52	37,4
Cevapsız	3	2,2
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda %1.4'ü kendilerini çok yetersiz hissetmektedirler. Öğretmenlerin %2.9'u yetersiz, %7.9'u orta derecede yeterli, %48.2'si yeterli, %37.4'ü ise çok yeterli hissetmektedir. 3 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Öğretmenin öğrencileri ile kurduğu iletişim öğretimin niteliğini arttıracak en önemli faktörlerden biridir. “İletişim olamdan öğrenme olmaz, iletişim kurulmadan öğrenme gerçekleşmez. Öyleyse öğrenme ve öğretme, temelde bir iletişim işidir. Bu nedenledir ki, türü, düzeyi, süresi ve içeriği ne olursa olsun eğitimde iletişime büyük önem verilir (Uçan, 1996: 72).” Uçanın'da belirttiği gibi iletişimin eğitimde çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle özel gereksinimi olan çocuklarla yapılan çalışmalarda, iletişim becerisi çok daha hayati bir önem taşımaya başlamaktadır. Bu sebepten, öğretmenlerin iletişim becerileri konusunda kendilerini daima geliştirme ve yenileme ihtiyaçları bulunmaktadır.

TABLO 10
Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşlerini gösteren tablo

	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	20	14,4
Yetersiz	29	20,9
Orta	39	28,1
Yeterli	32	23,0
Çok yeterli	14	10,1
Cevapsız	5	3,6
Toplam	139	100,0

Tablo10’da görüldüğü gibi, ankete yanıt veren öğretmenlerin %14.4’ü kendilerini çok yetersiz, %20.9’u yetersiz, %28.1’i orta derecede yeterli, %23.0’ü yeterli, %10.1’i çok yeterli bulmaktadırlar. Ankete katılan öğretmenlerden 5 kişi bu soruyu yanıtlamamıştır.

Bu sonuçlara bakılarak, üniversitelerin müzik bölümleri dışındaki bölümlerde verilen müzik eğitiminin oldukça yetersiz ve eğitim-öğretim amaçlarından uzak bir biçimde verildiğini düşünülebilir. Işık’ın yaptığı araştırma da, bu araştırma ile paralellik göstermektedir: “Zihinsel engelli çocuklara eğitim veren okullardaki öğretmenlerin tümünün resim-iş eğitimi konusunda hizmet öncesi bir eğitime sahip olmadıkları belirlenmiştir (Işık, 2003: 47).” Bu şartlar altında eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden öğretmenlerin sanat eğitimi konusunda ne derece başarılı olabilecekleri de ayrıca tartışılabilir bir konudur. “Daha önceki eğitim yaşantılarında müzik eğitimi almayan öğrencilerin, üniversitede dört yıl boyunca aldıkları üç yarıyıl da ikişer saat müzik dersi ile müziği ne kadar öğrenebildikleri ve aldıkları bu eğitimle öğrencilerini ne kadar eğitebilecekleri tartışılır (Süalp, 2002: 164).” Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin müzik eğitimi konusunda kendilerine güvenlerinin ve kendi yeterliliklerini algılamalarının oldukça düşük bir düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

TABLO 11
Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri
cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	42	30,2
Hayır	90	64,7
Cevapsız	7	5,0
Toplam	139	100,0

Tablo 11’de görüldüğü gibi, ankete yanıt veren öğretmenlerin %30.2’si çalıştıkları okulda müzik odası bulunduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %64.7’si ise çalıştıkları okulda müzik odası olmadığını belirtmişlerdir. 7 öğretmen bu soruyu yanıtlamamıştır.

Ülkemizdeki okulların büyük çoğunluğunun normal sınıflar için bile müzik dersi işlemek için gerekli yapısal düzenlemeleri yetersiz kalmaktadır. Müzik dersi,

çoğunlukla lüks olarak değerlendirilip, var olan alanlar sözde daha hayati ihtiyaçlar için kullanılmaktadır. Oysa müzik dersi, dersin eğitsel amaçlarından ve niteliklerinden ötürü farklı bir sınıf ortamında verilmelidir. Özel eğitimde ise müzik dersi zaten öğretim amaçlı olmamalıdır. Öğrencilerin istedikleri gibi oyun oynayabilecekleri, ses çıkartabilecekleri, özgürce kendilerini ifade edebilecekleri mekânların müzik odası olarak ayarlanması gerekirken, okulların yalnızca %30,2'sinde müzik odası bulunmaktadır

TABLO 12
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	48	34,5
Hayır	89	64,0
Cevapsız	2	1,4
Toplam	139	100,0

Tablo 12’de görüldüğü gibi, ankete katılan öğretmenlerin %34.5’i çalıştıkları kurumlarda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %64.0’ü ise bu soruya hayır yanıtını vermişlerdir. Ankete katılan öğretmenlerden 2 kişi bu soruyu yanıtlamamıştır.

Müzik dersi yapısı gereği uygulamaya dayalı bir ders olup çeşitli etkinliklerin yapılması dersin temelini oluşturmaktadır. Genelde müzik dersine ve müzikal etkinliklere çok dar bir çerçeveden bakıldığı için bu etkinlikler hem rahatlıkla gerçekleştirilememekte hem de niteliği konusunda problemlere yaşanmaktadır. Bütün bunların yanı sıra, müzik dersine karşı geliştirilmiş olumsuz bir tutum da varlığını sürdürmektedir. Müzik dersinin gereğine ve önemine inanmayan insanların oluşturduğu topluluk içerisinde okul idaresi, çalışan diğer öğretmenler, veliler ve öğrencilerin kendileri bulunmaktadır. Gürşen’in araştırmasına göre, “okulların yöneticilerinin sadece %18,6’sının müzik faaliyetlerini her zaman desteklediği (Gürşen, 2002:129)” görülmekte ve araştırmadan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Bu durumda gerçekleştirilecek olan müzikal etkinliklerin niteliği düşündürücü boyutlara varmaktadır. Özel eğitim alanında ise müzik dersini kuramsal olarak işlemek,

öğrencilerin yapısı gereği neredeyse imkânsız ve ayrıca anlamsızdır. Tunalıoğlu'nun (1999) yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin müzik dinlemek dışında başka bir etkinlikte bulunmamaları, hedeflenen müzikal davranışların kazandırılmayacağını ortaya koymaktadır. Müzik dersinin hedeflerine ulaşabilmesi için dersin müzikal etkinliklerle desteklenmesi ve buna yönelik tedbirlerin de sağlanması gerekmektedir.

TABLO 13
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	31	22,3
Hayır	105	75,5
Cevapsız	3	2,2
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %22,3'ü çalıştıkları kurumlarda müzikal materyallerin yeterli olduğunu, %75,5'i ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. 3 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Eğitimin en önemli unsuru olan davranış değiştirme, ancak öğretilen konu somutlaştırılabildiğinde gerçekleşebilmektedir. Özel eğitim alanında ise, somutlaştırma çok daha fazla öne çıkmakta ve hayati bir önemle ele alınması gerekmektedir. Şahin ve Yıldırım'a göre, “eğitim ortamlarının gerçek yaşamla tutarlılık göstermesi, diğer bir deyişle somutlaştırılması ve öğrenci için anlamlı hale getirilebilmesi, öğrenci başarısına katkıda bulunan etmenlerin başında gelmektedir (Şahin, Yıldırım, 1999: 3).” Bu da ancak eğitim ortamlarında çok çeşitli araç gereç kullanarak gerçekleşebilmektedir. Günay ve Özdemir'in belirttiği gibi, müzik dersinde öğretim materyalleri kullanmamızın en önemli sebebi “öğretimin amaçlarına, daha çabuk, daha az güç harcayarak ve daha yakın düşmek (Günay, Özdemir, 2003: 115)” tir. Öğrencinin dersi yalnızca dinleyerek anlaması ise özellikle müzik dersinde olanaksızdır. Fakat okulların fiziksel şartlarının ve eğitim koşullarının uygun olmaması materyallere ulaşmayı ve kullanımını engeller durumdadır.

TABLO 14
Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	58	41,7
Hayır	78	56,1
Cevapsız	3	2,2
Toplam	139	100,0

Tablo 14’te görüldüğü gibi öğretmenlerin %41.7’si özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabildiklerini, %56.1’i ise oluşturamadıklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Zdzinski’ye göre, “özel gereksinimi olan öğrencilerin müzikal gelişimlerinin ilk basamağını, öğrenci ile birlikte şarkı söylemek oluşturmaktadır (Zdzinski, 2001).” Müzik dersinde şarkı söylemek ve söyletmek, hem öğrencilerin hoşuna gitmekte hem de kavrayışlarını arttırmaktadır. Fakat ülkemizde gelişmiş bir eğitim müziği dağarcığının bulunmaması, var olanların da eski ve günümüz koşullarını yansıtmaktan uzak olması, bu konuda ciddi sıkıntılar doğurmaktadır. Buna ek olarak, özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yeterli bir müzik eğitimi almamaları da şarkı repertuarı oluşturmada karşılaşılabilecekleri en önemli engellerden birini oluşturmaktadır.

TABLO 15
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	99	71,2
Hayır	40	28,8
Toplam	139	100,0

Tablo 15’te görüldüğü gibi öğretmenlerin %28.8’i özel eğitim ile ilgili yayınları takip etmediklerini belirtmişlerdir.

Okuma alışkanlığının çok da gelişmemiş olduğu bir toplumda bu sonuçların ortaya çıkması çok da şaşırtıcı olmamalıdır. Bütün bunlara, özel eğitim alanının ve

yayınlarla ulaşmanın zorluğu da eklendiğinde öğretmenler yayınları takip etmekte güçlük çekmekte ve sonucunda da bu yayınları takip etmekten vazgeçmektedirler.

TABLO 16
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	9	6,5
Hayır	129	92,8
Cevapsız	1	0,7
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %6.5’i özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu, %92.8’ise yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Ankete katılan 1 öğretmen bu soruyu yanıtlamamıştır.

Müzik eğitiminin zaten çok da önemli bulunmadığı, özel eğitim alanında ise neredeyse adının bile geçmediği ülkemizde, bu konu ile ilgili araştırma ve yayınların yeterli olması zaten beklenemez. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar da bu yönde olup, çağdaş eğitim anlayışına ulaşabilmemiz için bu konudaki eksikliklerin en kısa sürede giderilmesi hayati önem taşımaktadır.

TABLO 17
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	18	12,9
Hayır	119	85,6
Cevapsız	2	1,4
Toplam	139	100,0

Tablo 17’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %12.9’u özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu, %85.6’sı ise yetersiz olduğunu düşünmektedir. 2 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Özel gereksinimi olan öğrenciler için müzik dersi, kuramsal bilgilerin öğretildiği bir ders olarak değil, onların yaratıcılık, özgüven ve sosyal uyum gibi eksikliklerinin giderildiği bir ders olarak değerlendirilmelidir. Işık'ın da araştırmasında belirttiği gibi, “sanat materyalleri, zihinsel engelli çocuklar için ellerini ve gözlerini kullanmada bazı gerçekleri görmede ve seçim yapmada yararlı olabilir. Sanat çalışmaları yoluyla eğitim daha verimli olabilir (Işık, 2003: 48).” Bu öğrenciler, müzik dersinde oyun oynayabilecekleri, müziği özgürce kullanabildikleri ortamlara sahip olmalıdırlar. Bunun için de müzik dersi için ve öğrencilerin gereksinimlerine uygun müzikal materyallerin bulunması ve kullanılması gerekmektedir.

TABLO 18
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	27	19,4
Hayır	112	80,6
Toplam	139	100,0

Tablo 18’de görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin %80.6’sı bu soruya hayır yanıtını vermişlerdir.

Okulların fiziksel yapılarının müzik dersi işlemeye uygun olamaması bu duruma yol açan en önemli etkenlerden biri olarak düşünülebilir. Müzik dersi işlemek için gerekli olan donanımın korunacağı, kullanılması gerektiğinde de bunlar için uygun bir mekânın olamaması, müzik dersi için gerekli donanıma ulaşılmasını engelleyen faktörlerin başında geldiği düşünülebilir. Bütün bunlarla birlikte, özel eğitim için hazırlanmış müzikal materyallerin eksikliğinin de bu sonuçlara yol açtığı düşünülebilir.

TABLO 19
Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	25	18,0
Hayır	113	81,3
Cevapsız	1	0,7
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %18'i özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulduklarını, %81.3'ü ise bulamadıklarını belirtmişlerdir. 1 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Ülkemizde müzik eğitimi ile ilgili materyallere çoğunlukla çok zor ulaşılmaktadır ve eğitim müziğinde kullanılan eğitim materyalleri kısıtlıdır. Okul idarecilerinin okul bütçesinden müzik dersi için yaptıkları harcamalar da kısıtlı olduğu için genellikle müzik eğitim materyallerine ulaşmak güçleşmektedir. Okullarda müzik eğitim materyali olarak küçük bir org, en eski teknolojilerle üretilmiş müzik setleri müzik eğitimi için yeterli görülse de konu özellikle de özel eğitim olduğunda materyallerin kısıtlılığı daha da önemli bir yere sahip olmaktadır.

TABLO 20
Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	97	69,8
Hayır	41	29,5
Cevapsız	1	0,7
Toplam	139	100,0

Ankete yanıt veren öğretmenlerin %69.8'i özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu, %29.5'i ise yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. 1 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Püsküllüoğlu'nun Türkçe sözlüğünde verdiği tanıma göre yönetmelik “bir kuruluşun, çalışma düzeninin yöntemini belirleyen, bu kuruluşta çalışanların uyacakları kuralların tümü” olarak açıklanmıştır. Bu kadar büyük bir sayıda öğretmenin özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması eğitim-öğretim uygulamalarında da büyük bir karmaşaya yol açacağı düşünülebilir. Alan dışından öğretmen atanması, üniversitelerde konu ile ilgili yeterli bilgi verilmemesi ve bilgiye ulaşma alışkanlıklarında güçlüklerin olması bu durumun en önemli sebepleri olarak sayılabilir. Fakat eğitim-öğretimin bu yönüyle de aksamaması, özel eğitimde çok büyük bir zaman kaybına yol açmaktadır ki, özel gereksinimli öğrencilerin en önemli ihtiyaçlarından birini zamanın değerli kullanılması oluşturmaktadır. Eğitim-öğretimde

yaşanan bu aksaklık düzenlenecek olan hizmet içi eğitimlerle giderilmeye çalışılmalı, öğretmenlerin bilgi edinme alışkanlıklarında geliştirme çalışmaları yapılarak yeterliliklerinin artırılması sağlanmalıdır.

TABLO 21

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	107	77,0
Hayır	32	23,0
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %77.0’si özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını, %23.0’ü ise yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Varış, müfredat programını, öğretim programı olarak değerlendirmiş ve “belirli eğitim kademelerinde öğrenilmesi istenen ders konularını, zaman ve süre öğeleri dikkate alınarak, belli eğitim kademesinin ve okul tipinin amaç ve ilkeleri doğrultusunda düzenlenmesidir (Varış, 1996: 14)” şeklinde tanımlamıştır. Demirel’e göre ise eğitim programı, “okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2002: 7).” Buradan hareketle, öğretmenlerin azımsanmayacak bir çoğunluğunun, öğrencilerine neyi, nasıl, hangi şartlarla ve ne amaçla öğreteceği konusunda yeterli bir bilgiye sahip olmadığı sonucuna varabiliriz. Bu sonuçta da en önemli sebep olarak alan dışından olup özel eğitim alanında çalışmaya başlayan öğretmenlerin eksikliklerinin olduğunu belirtebiliriz. Eğitim-öğretimin niteliğinin artırılabilmesi için bu eksikliklerin bir an önce giderilmesi ve konuya daha hassas bir şekilde yaklaşılması gerekmektedir.

TABLO 22

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	31	22,3
Hayır	100	71,9
Cevapsız	8	5,8
Toplam	139	100,0

Tablo 22’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %22.3’ü özel eğitim müfredat programını yeterli bulmakta, %71.9’u ise yeterli bulmamaktadır. Ankete yanıt veren öğretmenlerden 8’i bu soruyu yanıtlamamıştır.

Ülkemizde hazırlanmış olan müfredat programları incelendiğinde, bilimsellikten uzak, hedef ve davranışlarının ise günümüz koşullarına uygun olmadığı, öğrenciye kazandırılacak bilgi ve becerilerin yetersiz olduğu görülmektedir. Araştırmamız, Öcalan’ın (1995) çalışması ile bu konuda bir paralellik göstermektedir. Öcalan’a göre, müfredat programları ortaöğretim çağındaki çocuklar için uygun değildir demiş ve müfredat programlarının olanak yeterliliği göz önünde bulundurulmadan hazırlandığını belirtmiştir (Öcalan, 1995: 112). Program geliştirme çalışmalarında yaşanan eşgüdüksüzlük, programı geliştiren akademik çevre ile programı uygulayan eğitimciler arasındaki kopukluktan dolayı eğitim-öğretim programları okul yaşantısına ve şartlarına uyum göstermemektedir. Eğitim-öğretim programlarının hazırlanmasında bu iki grubun ortaklaşa çalışmalar yapması oluşan eksiklikleri ve kopuklukları giderecek ve eğitimin niteliği ve kalitesinde olumlu yönde gelişmeler olacağı düşünülebilir.

TABLO 23
Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	46	33,1
Hayır	89	64,0
Cevapsız	4	2,9
Toplam	139	100,0

Ankete yanıt veren öğretmenlerin %33.1’i ders saatini yeterli bulmakta, %64.0’ü ise ders saatinin yeterli olmadığını düşünmektedir. 4 öğretmen bu soruya cevap vermemiştir.

İlköğretim müfredat programına göre, müzik dersi birinci devrede (1, 2, 3. sınıflar) iki saat, ikinci ve üçüncü devrede ise (4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) birer saat olacak şekilde düzenlenmiştir. Süalp’in araştırması da göstermektedir ki, müzik derslerinin,

ders saati sayısı öğretmenler tarafından (%94,9) yeterli bulunmamaktadır (Süalp, 2002: 22). Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi konusunda yeterlilikleri de düşünüldüğünde, müzik dersi programda görülen fakat uygulamada hiçbir geçerliliği olmayan bir ders olarak varlığını sürdürmektedir. Özel eğitimde de müzik dersi bu genel kurallar çerçevesinde düzenlenmekte ve öğretmen yeterliliklerinin de birbirinden çok da uzak olmadığı düşünüldüğünde, müzik dersinin programdaki işlevlerini yerine getirmede hayal kurmaktan ötesini yapamamaktayız. Müzik dersinin amacına uygun gerçekleştirilebilmesi için, hem müzik dersini işleyen öğretmen yeterliliklerinin artırılması gerekmekte hem de programdaki ağırlığının ve ders yoğunluğunun buna göre düzenlenmesi gerekmektedir. Müzik dersine bu açılardan yaklaşıldığında işlevlerini yerine getirme konusunda daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabileceği söylenebilir.

TABLO 24
Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	35	25,2
Hayır	96	69,1
Cevapsız	8	5,8
Toplam	139	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %25.2’si özel eğitim için hazırlanmış özel eğitim müfredatını yeterli bulmakta, %69.1’i ise yeterli bulmamaktadır. 8 öğretmen bu soruyu cevaplamamıştır.

Hazırlanmış olan müzik dersi müfredatları incelendiğinde, genel amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için kullanılan özel amaçlarda bir takım tutarsızlıklar görülmekte, programın hazırlanmasında ve uygulanmasında yaşanan aksaklıklar da eklendiğinde müzik dersi müfredatı ihtiyacı karşılamaktan uzaklaşarak müzik eğitiminin de niteliğini etkilemektedir. Uçan müzik eğitimi programını, “müzik eğitimi sürecinin önceden oluşturulan tasarısı ve bu tasarının uygulamada gerçekleşen görünümüdür (Uçan, 1997: 61)” şeklinde tanımlamıştır. Bu süreçlerin düzenlenmesinde ve uygulanmasında ortaya çıkan sorunlar, müzik eğitiminin, eğitimsel süreçlerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeplerden dolayı, özel eğitim müzik dersi müfredat programının

yeniden değerlendirilmesi, eğitim süreçlerinin sağlıklı işlemesi bakımından faydalı olabilir.

TABLO 25
Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	9	6,5
Hayır	129	92,8
Cevapsız	1	0,7
Toplam	139	100,0

Tablo 25’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin %6.5’i özel eğitimde müzik dersinin önemsiz bir ders olduğunu, %92.8’i ise önemsiz bir ders olmadığını düşünmektedirler. 1 öğretmen bu soruya cevap vermemiştir.

Bu sayının öğretmenlerin kendi yetersizlikleri ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Müzik eğitiminin gelişimsel birçok alanda sağladığı faydalar da düşünüldüğünde, özel eğitimde müzik dersinin önemi çok daha rahat anlaşılabilir. Bütün bunlarla birlikte öğrencilerin psikolojileri üzerinde yarattığı olumlu etkiler de işin içine katıldığında özel eğitimde sanatsal çalışmalar özellikle de müzik dersi, diğer dersler arasında daha da öne çıkmasını sağlamaktadır. Yapılacak olan yeni program geliştirme çalışmalarında müzik dersi bu yönleri ile de değerlendirilip, gereken önemin verilmesi, çağdaş eğitimin gerekliliklerindendir.

TABLO 26
Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	99	71,2
Hayır	39	28,1
Cevapsız	1	0,7
Toplam	139	100,0

Tablo 26’da görüldüğü gibi, öğretmenlerin %71.2’si mesleki olarak tatmin olduğunu, %28.1’i ise mesleki olarak tatmin olmadığını belirtmişlerdir. 1 öğretmen bu soruya yanıt vermemiştir.

Özel eğitim alanının zor ve sabır gerektiren bir alan olması, ülkemizde özel eğitim hizmetlerinin daha çok yeni olması ve anlaşılır bir düzene oturmaması, özel eğitim alanında yaşanan karışıklıklar, öğretmen yeterlilikleri gibi sebeplerden ötürü, öğretmenler mesleki olarak tatmin duygusunu yaşayamıyor olabilirler. Bu sorunların ortadan kalkması için yapılacak çalışmalar ve öğretmen yeterliliklerinin artırılması ile ilgili düzenlenecek hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin yaşadıkları tatmin duygusunu arttırabilir ve eğitim kalitesine olumlu yönde faydalar sağlayabilir.

TABLO 27

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleyediniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri cevapları gösteren frekans ve yüzde analizi

	Frekans	Yüzde
Evet	48	34,5
Hayır	88	63,3
Cevapsız	3	2,2
Toplam	139	100,0

Tablo 27’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin %34.5’i özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleselerdi kendilerini daha yeterli hissedeceklerini, %63.3’ü ise hissetmeyeceklerini belirtmişlerdir. 3 öğretmen bu soruya cevap vermemiştir.

Öğretmenlerin bu durumlarına sebep olan etkenlerin başında özel eğitim alanı ile ilgili yaşadıkları ön yargılar geliyor olabilir. Çocuklarla ilgili beklenti düzeyleri ve öğretmenlerin sahip oldukları başarı ölçütleri de kendilerini normal sınıflarda daha yeterli hissedecekleri konusunda düşündürmeye yöneltmiş olabilir. Öğretmenlere yönelik düzenlenecek rehberlik çalışmalarının bu konudaki görüşlerinin değişmesini sağlayacağını söyleyebiliriz.

4.3. Öğretmenlerin Görüşleri İle Yaş Arasındaki İlişki

TABLO 28
Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
30 yaş ve altı	f	29	15	10	54
	%	53,7	27,8	18,5	100,0
31-50 yaş	f	23	10	17	50
	%	46,0	20,0	34,0	100,0
51 yaş ve üstü	f	14	10	7	31
	%	45,2	32,3	22,6	100,0
Toplam	f	66	35	34	135
	%	48,9	25,9	25,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,237(a)	4	,375

Tablo 27'ye göre, öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 29
Öğretmenlerin sesleri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
30 yaş ve altı	f	20	16	18	54
	%	37,0	29,6	33,3	100,0
31-50 yaş	f	7	14	29	50
	%	14,0	28,0	58,0	100,0
51 yaş ve üstü	f	3	9	18	30
	%	10,0	30,0	60,0	100,0
Toplam	f	30	39	65	134
	%	22,4	29,1	48,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	13,147	4	,011

Tablo 29'a göre, öğretmenlerin öğretmenlerin sesleri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

30 yaş ve altı öğretmenlerin %37.0'si kendilerini yetersiz hissederken, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %14.0'ü ve 51 yaş ve üstü olan öğretmenlerinse %10.0'u kendilerini yetrsiz hissetmektedirler. 30 yaş ve altı öğretmenlerin %29.6'sı, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %28.0'i, 51 vaş ve üstündeki öğretmenlerin %30.0'u kendilerini kısmen yeterli hissetmektedirler. 30 yaş ve altındaki öğretmenlerin %33.3'ü, 31-50 yaş arası öğretmenlerin %58.0'i ve 51 yaş ve üstü öğretmenlerin %60.0'ı kendilerini ses konusunda yeterli hissetmektedirler.

Öğretmenlerin yaşları arttıkça sesleri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri de daha olumlu düzeylere ulaşmaktadır. Yaşın artması ile birlikte kazanılan tecrübelerin, konuya hakim olma ve kendi yeterliliklerinin farkına vararak derslerin bunlara göre düzenlenmesi, yaşı büyük olan öğretmenlerin sesleri konusunda kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağlıyor olabilir.

TABLO 30
Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
30 yaş ve altı	f	5	8	41	54
	%	9,3	14,8	75,9	100,0
31-50 yaş	f	2	6	44	52
	%	3,8	11,5	84,6	100,0
51 yaş ve üstü	f	2	8	20	30
	%	6,7	26,7	66,7	100,0
Toplam	f	9	22	105	136
	%	6,6	16,2	77,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,780	4	,311

Tablo 30'a göre, öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 31
Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
30 yaş ve altı	f	3	5	46	54
	%	5,6	9,3	85,2	100,0
31-50 yaş	f	2	4	45	51
	%	3,9	7,8	88,2	100,0
51 yaş ve üstü	f	1	2	28	31
	%	3,2	6,5	90,3	100,0
Toplam	f	6	11	119	136
	%	4,4	8,1	87,5	100,0

	Değer	Sd	p
Pearson Chi-Square	,549(a)	4	,969

Tablo 31'e göre, öğretmenlerin iletişim becerileri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 32
Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
30 yaş ve altı	f	30	12	13	55
	%	54,5	21,8	23,6	100,0
31-50 yaş	f	14	17	18	49
	%	28,6	34,7	36,7	100,0
51 yaş ve üstü	f	5	10	15	30
	%	16,7	33,3	50,0	100,0
Toplam	f	49	39	46	134
	%	36,6	29,1	34,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	14,741	4	,005

Tablo 32'ye göre, öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Müzik alan bilgisi konusunda 30 yaş ve altı öğretmenlerin %54.5'i, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %28.6'sı, 51 yaş ve üstü öğretmenlerin ise %16.7'si kendilerini yetersiz hissetmektedirler. 30 yaş ve altı öğretmenlerin %21.8'i, 31-50 yaş arası öğretmenlerin %34.7'si, 51 yaş ve üstündeki öğretmenlerin ise %33.3'ü kendilerini kısmen yeterli hissetmektedirler. 30 yaş altı öğretmenlerin %23.6'sı kendilerini yeterli hissederken, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %36.7'si, 51 yaş ve üstü öğretmenlerin ise %50.0'si kendilerini müzik alan bilgisi konusunda yeterli hissetmektedirler.

Öğretmenlerin yaşları arttıkça programı ve ders içeriklerini öğrenmesi bu konuda kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağlıyor olabilir. Bununla birlikte, daha yaşlı öğretmenlerin aldıkları müzik eğitiminin niteliğinin de bu duruma etki ettiği düşünülebilir. Üniversitelerde verilen müzik eğitiminin niteliğinin artırılması, yaşı daha genç öğretmenlerin kendilerini müzik eğitimi alanında daha yeterli hissetmelerine yardımcı olabilecek çözümler içinde yer alabilir.

TABLO 33
Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri
yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	19	35	54
	%	35,2	64,8	100,0
31-50 yaş	f	16	32	48
	%	33,3	66,7	100,0
51 yaş ve üstü	f	7	23	30
	%	23,3	76,7	100,0
Toplam	f	42	90	132
	%	31,8	68,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,329	2	,515

Tablo 33'e göre, öğretmenlerin “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 34

Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	19	36	55
	%	34,5	65,5	100,0
31-50 yaş	f	20	31	51
	%	39,2	60,8	100,0
51 yaş ve üstü	f	9	22	31
	%	29,0	71,0	100,0
Toplam	f	48	89	137
	%	35,0	65,0	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,888	2	,641

Tablo 34’e göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 35

Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	13	42	55
	%	23,6	76,4	100,0
31-50 yaş	f	12	40	52
	%	23,1	76,9	100,0
51 yaş ve üstü	f	6	23	29
	%	20,7	79,3	100,0
Toplam	f	31	105	136
	%	22,8	77,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,098	2	,952

Tablo 35’e göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 36
Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	24	29	53
	%	45,3	54,7	100,0
31-50 yaş	f	20	32	52
	%	38,5	61,5	100,0
51 yaş ve üstü	f	14	17	31
	%	45,2	54,8	100,0
Toplam	f	58	78	136
	%	42,6	57,4	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,603	2	,740

Tablo 36’ya göre öğretmenlerin “özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 37
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	41	14	55
	%	74,5	25,5	100,0
31-50 yaş	f	41	11	52
	%	78,8	21,2	100,0
51 yaş ve üstü	f	17	15	32
	%	53,1	46,9	100,0
Toplam	f	99	40	139
	%	71,2	28,8	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	6,884	2	,032

Tablo 37’ye göre öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

30 yaş ve altındaki öğretmenlerin %74.5'i, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %78.8'i, 51 yaş ve üstündeki öğretmenlerin ise %53.1'i özel eğitim ile ilgili yayınları takip ettiklerini belirtmişlerdir. 30 yaş altındaki öğretmenlerin %25.5'i, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %21.2'si, 51 yaş ve üstündeki öğretmenlerin %46.9'u özel eğitim ile ilgili yayınları takip etmediklerini belirtmişlerdir.

Yaşı daha genç olan öğretmenler, daha büyük olan öğretmenlere göre daha yüksek bir düzeyde, özel eğitim ile ilgili yayınları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Yaşlı olan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve meslekleri ile ilgili yaşadıkları yorgunluklar, onların bu konuda daha duyarsızlaştırmış olabilir. Bununla birlikte 30 yaş ve altındaki öğretmenler de yayınları, 31-50 yaş arası öğretmenlerden daha az takip etmektedirler. Mesleğe yeni başlama ve özel eğitim alanın zorluklarının farkında olamama gibi sebeplerden ötürü, 30 yaş ve altındaki grubu oluşturan öğretmenler yayınları daha az düzeyde takip ediyor olabilirler. 31-50 arasındaki yaş grubunu oluşturan öğretmenler, meslekleri ile ilgili farkındalık düzeyleri arttığı için bu yayınları daha sık takip ediyor olabilirler.

TABLO 38
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	4	50	54
	%	7,4	92,6	100,0
31-50 yaş	f	3	49	52
	%	5,8	94,2	100,0
51 yaş ve üstü	f	2	30	32
	%	6,3	93,8	100,0
Toplam	f	9	129	138
	%	6,5	93,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,122	2	,941

Tablo 38'e göre öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 39

Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	7	46	53
	%	13,2	86,8	100,0
31-50 yaş	f	7	45	52
	%	13,5	86,5	100,0
51 yaş ve üstü	f	4	28	32
	%	12,5	87,5	100,0
Toplam	f	18	119	137
	%	13,1	86,9	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,016	2	,992

Tablo 39’a göre öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 40

Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	13	42	55
	%	23,6	76,4	100,0
31-50 yaş	f	9	43	52
	%	17,3	82,7	100,0
51 yaş ve üstü	f	5	27	32
	%	15,6	84,4	100,0
Toplam	f	27	112	139
	%	19,4	80,6	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,067(a)	2	,586

Tablo 40’a göre öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 41
Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan
kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	12	43	55
	%	21,8	78,2	100,0
31-50 yaş	f	9	43	52
	%	17,3	82,7	100,0
51 yaş ve üstü	f	4	27	31
	%	12,9	87,1	100,0
Toplam	f	25	113	138
	%	18,1	81,9	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,099	2	,577

Tablo 41’e göre öğretmenlerin “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 42
Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?”
sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	35	20	55
	%	63,6	36,4	100,0
31-50 yaş	f	41	11	52
	%	78,8	21,2	100,0
51 yaş ve üstü	f	21	10	31
	%	67,7	32,3	100,0
Toplam	f	97	41	138
	%	70,3	29,7	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	3,085	2	,214

Tablo 42’ye göre öğretmenlerin “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 43

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	40	15	55
	%	72,7	27,3	100,0
31-50 yaş	f	43	9	52
	%	82,7	17,3	100,0
51 yaş ve üstü	f	24	8	32
	%	75,0	25,0	100,0
Toplam	f	107	32	139
	%	77,0	23,0	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,590	2	,452

Tablo 43’e göre öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 44

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	10	41	51
	%	19,6	80,4	100,0
31-50 yaş	f	11	37	48
	%	22,9	77,1	100,0
51 yaş ve üstü	f	10	22	32
	%	31,3	68,8	100,0
Toplam	f	31	100	131
	%	23,7	76,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,499	2	,473

Tablo 44’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4TABLO 45

Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	17	35	52
	%	32,7	67,3	100,0
31-50 yaş	f	17	34	51
	%	33,3	66,7	100,0
51 yaş ve üstü	f	12	20	32
	%	37,5	62,5	100,0
Toplam	f	46	89	135
	%	34,1	65,9	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,224	2	,894

Tablo 45’e göre öğretmenlerin “müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 46

Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	13	37	50
	%	26,0	74,0	100,0
31-50 yaş	f	13	36	49
	%	26,5	73,5	100,0
51 yaş ve üstü	f	9	23	32
	%	28,1	71,9	100,0
Toplam	f	35	96	131
	%	26,7	73,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,046	2	,977

Tablo 46’ya göre, öğretmenlerin “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 47

Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	1	53	54
	%	1,9	98,1	100,0
31-50 yaş	f	6	46	52
	%	11,5	88,5	100,0
51 yaş ve üstü	f	2	30	32
	%	6,3	93,8	100,0
Toplam	f	9	129	138
	%	6,5	93,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,082	2	,130

Tablo 47’ye göre, öğretmenlerin “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 48

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	38	17	55
	%	69,1	30,9	100,0
31-50 yaş	f	38	13	51
	%	74,5	25,5	100,0
51 yaş ve üstü	f	23	9	32
	%	71,9	28,1	100,0
Toplam	f	99	39	138
	%	71,7	28,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,384	2	,825

Tablo 48’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 49

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile yaşları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
30 yaş ve altı	f	9	44	53
	%	17,0	83,0	100,0
31-50 yaş	f	20	31	51
	%	39,2	60,8	100,0
51 yaş ve üstü	f	19	13	32
	%	59,4	40,6	100,0
Toplam	f	48	88	136
	%	35,3	64,7	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	16,252	2	,000

Tablo 49’a göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla yaşları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

30 yaş ve altındaki öğretmenlerin %17,0’si bu soruya evet yanıtını verirken, 31-50 yaş arasındaki öğretmenlerin %39,2’si, 51 yaş ve üstündeki öğretmenlerin ise %59,4’ü evet yanıtı vermişlerdir.

Bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre, özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin yaşları ile “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuca neden olan sebepler arasında, göreve yeni başlayan öğretmenlerin daha istekli ve verimli çalışmaları sonucunda yaşadıkları mesleki tatmin düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Buna ek olarak yaşı daha büyük olan öğretmenlerin özel eğitimle ilgili aldıkları eğitimin niteliği ve özel eğitim alanında akademik eğitim veren kurumların yeni açılmaya başlamış olması ve yaşı büyük öğretmenlerin bu açılmış kurumlardan mezun olmamaları, kendilerini daha yetersiz hissetmelerine sebep olduğu düşünülebilir.

4.4. Öğretmen Görüşleri İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

TABLO 50
Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
Erkek	f	30	16	14	60
	%	50,0	26,7	23,3	100,0
Kadın	f	36	19	20	75
	%	48,0	25,3	26,7	100,0
Toplam	f	66	35	34	135
	%	48,9	25,9	25,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,197	2	,906

Tablo 50'ye göre, öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 51
Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
Erkek	f	14	17	28	59
	%	23,7	28,8	47,5	100,0
Kadın	f	16	22	37	75
	%	21,3	29,3	49,3	100,0
Toplam	f	30	39	65	134
	%	22,4	29,1	48,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,112	2	,946

Tablo 51'e göre, öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 52
Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
Erkek	f	5	13	42	60
	%	8,3	21,7	70,0	100,0
Kadın	f	4	9	63	76
	%	5,3	11,8	82,9	100,0
Toplam	f	9	22	105	136
	%	6,6	16,2	77,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	3,200	2	,202

Tablo 52’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 53
Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
Erkek	f	3	6	52	61
	%	4,9	9,8	85,2	100,0
Kadın	f	3	5	67	75
	%	4,0	6,7	89,3	100,0
Toplam	f	6	11	119	136
	%	4,4	8,1	87,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,546	2	,761

Tablo 53’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 54
Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
Erkek	f	23	17	20	60
	%	38,3	28,3	33,3	100,0
Kadın	f	26	22	26	74
	%	35,1	29,7	35,1	100,0
Toplam	f	49	39	46	134
	%	36,6	29,1	34,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,146	2	,929

Tablo 54'e göre, öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 55
Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	17	39	56
	%	30,4	69,6	100,0
Kadın	f	25	51	76
	%	32,9	67,1	100,0
Toplam	f	42	90	132
	%	31,8	68,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,096	1	,757

Tablo 55'e göre, öğretmenlerin “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 56
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	23	38	61
	%	37,7	62,3	100,0
Kadın	f	25	51	76
	%	32,9	67,1	100,0
Toplam	f	48	89	137
	%	35,0	65,0	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,344	1	,558

Tablo 56’ya göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumlarda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 57
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	16	44	60
	%	26,7	73,3	100,0
Kadın	f	15	61	76
	%	19,7	80,3	100,0
Toplam	f	31	105	136
	%	22,8	77,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,915	1	,339

Tablo 57’ye göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 58
Öğretmenlerin “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	19	41	60
	%	31,7	68,3	100,0
Kadın	f	39	37	76
	%	51,3	48,7	100,0
Toplam	f	58	78	136
	%	42,6	57,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	5,293	1	,021

Tablo 58’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Erkek öğretmenlerin %31.7’si bu soruya evet yanıtını verirken, kadın öğretmenlerin %51.3’ü evet yanıtını vermişleridir. “Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna hayır diyen erkek öğretmenler %68.3, kadın öğretmenler ise %48.7’dir.

Kadınların kendilerini ifade etme konusunda erkeklere göre daha rahat davranabilmeleri bizi bu sonuca götürüyor olabilir. Toplumsal baskıların erkekler üzerindeki etkileri bu alanda da karşımıza çıkmaktadır. Müzik dersi ve müzikle sesini kullanarak ifade edebilme yetisi, kadınlar için daha kolay olabilmektedir.

TABLO 59
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	37	25	62
	%	59,7	40,3	100,0
Kadın	f	62	15	77
	%	80,5	19,5	100,0
Toplam	f	99	40	139
	%	71,2	28,8	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	7,279	1	,007

Tablo 59’a göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Erkek öğretmenlerin %59.7’si evet, %40.3’ü hayır derken, kadın öğretmenlerin %80.5’i evet, %19.5’i hayır demişlerdir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, özel eğitim ile ilgili yayınları takip etme ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerinin tamamına yakınının (%80,5) bu yayınları takip ettikleri gözlenirken, erkek öğretmenlerin yalnızca yarısının (%59,7) özel eğitim ile ilgili yayınları takip ettikleri görülmektedir.

TABLO 60
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	3	59	62
	%	4,8	95,2	100,0
Kadın	f	6	70	76
	%	7,9	92,1	100,0
Toplam	f	9	129	138
	%	6,5	93,5	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,523	1	,470

Tablo 60’a göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 61
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	10	52	62
	%	16,1	83,9	100,0
Kadın	f	8	67	75
	%	10,7	89,3	100,0
Toplam	f	18	119	137
	%	13,1	86,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,887	1	,346

Tablo 61’e göre, öğretmenlerin “özel eğitimle ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 62
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	13	49	62
	%	21,0	79,0	100,0
Kadın	f	14	63	77
	%	18,2	81,8	100,0
Toplam	f	27	112	139
	%	19,4	80,6	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,170	1	,680

Tablo 62’ye göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarlacinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 63
Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	12	50	62
	%	19,4	80,6	100,0
Kadın	f	13	63	76
	%	17,1	82,9	100,0
Toplam	f	25	113	138
	%	18,1	81,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,116	1	,733

Tablo 63’e göre, öğretmenlerin “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 64
Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	44	18	62
	%	71,0	29,0	100,0
Kadın	f	53	23	76
	%	69,7	30,3	100,0
Toplam	f	97	41	138
	%	70,3	29,7	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,025	1	,875

Tablo 64’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 65

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	48	14	62
	%	77,4	22,6	100,0
Kadın	f	59	18	77
	%	76,6	23,4	100,0
Toplam	f	107	32	139
	%	77,0	23,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,012	1	,912

Tablo 65’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 66

Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	12	49	61
	%	19,7	80,3	100,0
Kadın	f	19	51	70
	%	27,1	72,9	100,0
Toplam	f	31	100	131
	%	23,7	76,3	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	1,007	1	,316

Tablo 66’ya göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 67

Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	20	42	62
	%	32,3	67,7	100,0
Kadın	f	26	47	73
	%	35,6	64,4	100,0
Toplam	f	46	89	135
	%	34,1	65,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,168	1	,682

Tablo 67’ye göre, öğretmenlerin “müzik dersi için haftalık ders programında ön görülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 68

Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	14	48	62
	%	22,6	77,4	100,0
Kadın	f	21	48	69
	%	30,4	69,6	100,0
Toplam	f	35	96	131
	%	26,7	73,3	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	1,029	1	,310

Tablo 68’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 69

Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	5	57	62
	%	8,1	91,9	100,0
Kadın	f	4	72	76
	%	5,3	94,7	100,0
Toplam	f	9	129	138
	%	6,5	93,5	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,440	1	,507

Tablo 69’a göre, öğretmenlerin “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 70

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	41	21	62
	%	66,1	33,9	100,0
Kadın	f	58	18	76
	%	76,3	23,7	100,0
Toplam	f	99	39	138
	%	71,7	28,3	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	1,748(b)	1	,186

Tablo 70’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 71

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile cinsiyetleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Erkek	f	27	34	61
	%	44,3	55,7	100,0
Kadın	f	21	54	75
	%	28,0	72,0	100,0
Toplam	f	48	88	136
	%	35,3	64,7	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	3,896	1	,048

Tablo 71’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda ders işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla cinsiyetleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

“Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna erkek öğretmenlerin %44.3’ü evet, %55.7’si hayır, kadın öğretmenlerin ise, %28.0’i evet, %72.0’si ise hayır yanıtını vermişlerdir.

Burada erkek öğretmenlerin özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere olan tutumlarının önemi ortaya çıkmaktadır. Erkek öğretmenlerin kendileri ve öğrencileri ile ilgili sahip oldukları başarı ölçütleri de erkek öğretmenlerin bu konuda daha duyarsız oldukları izlenimini vermektedir. Kadın doğasının çocuğa bakış açısının da bu sonuçlara etkisi olduğu düşünülebilir.

4.5. Öğretmen Görüşleri İle Özel Eğitim Alanında Çalışma Süresi Arasındaki İlişki

TABLO 72

Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
5 yıl ve daha az	f	44	23	16	83
	%	53,0	27,7	19,3	100,0
6-10 yıl	f	14	5	10	29
	%	48,3	17,2	34,5	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	7	6	6	19
	%	36,8	31,6	31,6	100,0
Toplam	f	65	34	32	131
	%	49,6	26,0	24,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	4,506	4	,342

Tablo 72'ye göre, öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 73

Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
5 yıl ve daha az	f	23	27	32	82
	%	28,0	32,9	39,0	100,0
6-10 yıl	f	6	6	17	29
	%	20,7	20,7	58,6	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	1	6	12	19
	%	5,3	31,6	63,2	100,0
Toplam	f	30	39	61	130
	%	23,1	30,0	46,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	7,654	4	,105

Tablo 73'e göre, öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 74
Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
5 yıl ve daha az	f	8	16	59	83
	%	9,6	19,3	71,1	100,0
6-10 yıl	f	1	3	25	29
	%	3,4	10,3	86,2	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	0	1	19	20
	%	,0	5,0	95,0	100,0
Toplam	f	9	20	103	132
	%	6,8	15,2	78,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	7,050	4	,133

Tablo 74'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 75
Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
5 yıl ve daha az	f	4	7	71	82
	%	4,9	8,5	86,6	100,0
6-10 yıl	f	1	3	25	29
	%	3,4	10,3	86,2	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	1	1	19	21
	%	4,8	4,8	90,5	100,0
Toplam	f	6	11	115	132
	%	4,5	8,3	87,1	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,598	4	,963

Tablo 75'e göre öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 76

Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen yeterli	Yeterli	Toplam
5 yıl ve daha az	f	37	20	25	82
	%	45,1	24,4	30,5	100,0
6-10 yıl	f	10	10	9	29
	%	34,5	34,5	31,0	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	2	8	10	20
	%	10,0	40,0	50,0	100,0
Toplam	f	49	38	44	131
	%	37,4	29,0	33,6	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	9,018	4	,061

Tablo 76'ya göre, Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 77

Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	26	57	83
	%	31,3	68,7	100,0
6-10 yıl	f	11	16	27
	%	40,7	59,3	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	5	13	18
	%	27,8	72,2	100,0
Toplam		42	86	128
		32,8	67,2	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	1,060	2	,589

Tablo 77’ye göre, öğretmenlerin “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 78
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	26	58	84
	%	31,0	69,0	100,0
6-10 yıl	f	15	13	28
	%	53,6	46,4	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	7	14	21
	%	33,3	66,7	100,0
Toplam		48	85	133
		36,1	63,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	4,740	2	,093

Tablo 78’e göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 79
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	18	65	83
	%	21,7	78,3	100,0
6-10 yıl	f	9	19	28
	%	32,1	67,9	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	3	18	21
	%	14,3	85,7	100,0
Toplam	f	30	102	132
	%	22,7	77,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	2,317	2	,314

Tablo 79'a göre, öğretmenlerin "çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 80

Öğretmenlerin "Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	31	51	82
	%	37,8	62,2	100,0
6-10 yıl	f	12	17	29
	%	41,4	58,6	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	14	7	21
	%	66,7	33,3	100,0
Toplam		57	75	132
		43,2	56,8	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	5,725	2	,057

Tablo 80'e göre, öğretmenlerin "özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 81

Öğretmenlerin "Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	59	26	85
	%	69,4	30,6	100,0
6-10 yıl	f	20	9	29
	%	69,0	31,0	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	19	2	21
	%	90,5	9,5	100,0
Toplam		98	37	135
		72,6	27,4	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,000	2	,135

Tablo 81’de görüldüğü gibi öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 82
Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	6	79	85
	%	7,1	92,9	100,0
6-10 yıl	f	1	27	28
	%	3,6	96,4	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	2	19	21
	%	9,5	90,5	100,0
Toplam		9	125	134
		6,7	93,3	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,722	2	,697

Tablo 82’ye göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 83

Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	12	72	84
	%	14,3	85,7	100,0
6-10 yıl	f	4	24	28
	%	14,3	85,7	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	2	19	21
	%	9,5	90,5	100,0
Toplam		18	115	133
		13,5	86,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,343	2	,843

Tablo 83’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 84

Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	15	70	85
	%	17,6	82,4	100,0
6-10 yıl	f	9	20	29
	%	31,0	69,0	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	3	18	21
	%	14,3	85,7	100,0
Toplam		27	108	135
		20,0	80,0	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	2,930	2	,231

Tablo 84’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 85
Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	14	70	84
	%	16,7	83,3	100,0
6-10 yıl	f	7	22	29
	%	24,1	75,9	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	2	19	21
	%	9,5	90,5	100,0
Toplam		23	111	134
		17,2	82,8	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,869	2	,393

Tablo 85’e göre, öğretmenlerin “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 86
Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	52	32	84
	%	61,9	38,1	100,0
6-10 yıl	f	25	4	29
	%	86,2	13,8	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	18	3	21
	%	85,7	14,3	100,0
Toplam		95	39	134
		70,9	29,1	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	8,821	2	,012

Tablo 86'ya göre, öğretmenlerin “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında, .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

“Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna 5 yıl ve daha az süreyle görev yapan öğretmenlerin %61.9'u evet, %38.1'i hayır yanıtı vermişlerdir. 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin %86.2'si evet, %13.8'i hayır, 11 yıl ve daha fazla görev yapan öğretmenlerin %85.7'si evet, %14.3'ü hayır yanıtı vermişlerdir.

Tecrübenin bu konuda çok önemli katkı sağladığı görülmekle birlikte öğretmenlerin çalışma süreleri en yüksek grubunda sonucun bu şekilde çıkması ise, öğretmenlerin aldıkları eğitimin niteliğine ve düzeyine bağlı olabilir.

TABLO 87
Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	64	21	85
	%	75,3	24,7	100,0
6-10 yıl	f	21	8	29
	%	72,4	27,6	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	20	1	21
	%	95,2	4,8	100,0
Toplam		105	30	135
		77,8	22,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,490	2	,106

Tablo 87'ye göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 88
Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?”
sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında
yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	17	61	78
	%	21,8	78,2	100,0
6-10 yıl	f	6	22	28
	%	21,4	78,6	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	6	15	21
	%	28,6	71,4	100,0
Toplam		29	98	127
		22,8	77,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,472	2	,790

Tablo 88’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 89
Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini
yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında
çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	28	54	82
	%	34,1	65,9	100,0
6-10 yıl	f	8	20	28
	%	28,6	71,4	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	8	13	21
	%	38,1	61,9	100,0
Toplam		44	87	131
		33,6	66,4	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,519	2	,772

Tablo 89’a göre, öğretmenlerin “müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 90

Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	22	58	80
	%	27,5	72,5	100,0
6-10 yıl	f	6	20	26
	%	23,1	76,9	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	6	15	21
	%	28,6	71,4	100,0
Toplam		34	93	127
		26,8	73,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,237	2	,888

Tablo 90’da görüldüğü gibi, öğretmenlerin “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 91

Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	4	80	84
	%	4,8	95,2	100,0
6-10 yıl	f	1	28	29
	%	3,4	96,6	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	2	19	21
	%	9,5	90,5	100,0
Toplam		7	127	134
		5,2	94,8	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,005	2	,605

Tablo 91’e göre, öğretmenlerin “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 92
Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	59	26	85
	%	69,4	30,6	100,0
6-10 yıl	f	23	5	28
	%	82,1	17,9	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	15	6	21
	%	71,4	28,6	100,0
Toplam		97	37	134
		72,4	27,6	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,719(a)	2	,423

Tablo 92’ye göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 93
Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
5 yıl ve daha az	f	25	57	82
	%	30,5	69,5	100,0
6-10 yıl	f	10	19	29
	%	34,5	65,5	100,0
11 yıl ve daha fazla	f	9	12	21
	%	42,9	57,1	100,0
Toplam		44	88	132
		33,3	66,7	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,173	2	,556

Tablo 93'e göre, öğretmenlerin "özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile özel eğitim alanında çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4.6. Öğretmen Görüşleri İle Hizmet İçi Eğitim Alıp Almama Arasındaki İlişki

TABLO 94
Öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Toplam
Aldı	f	49	20	24	93
	%	52,7	21,5	25,8	100,0
Almadı	f	15	12	10	37
	%	40,5	32,4	27,0	100,0
Toplam	f	64	32	34	130
	%	49,2	24,6	26,2	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	2,092	2	,351

Tablo 94'e göre, öğretmenlerin çalgı çalma konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 95
Öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Toplam
Aldı	f	23	28	42	93
	%	24,7	30,1	45,2	100,0
Almadı	f	6	10	20	36
	%	16,7	27,8	55,6	100,0
Toplam	f	29	38	62	129
	%	22,5	29,5	48,1	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	1,382	2	,501

Tablo 95'e göre, öğretmenlerin ses konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 96
Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Toplam
Aldı	f	5	12	77	94
	%	5,3	12,8	81,9	100,0
Almadı	f	4	9	24	37
	%	10,8	24,3	64,9	100,0
Toplam	f	9	21	101	131
	%	6,9	16,0	77,1	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	4,379	2	,112

Tablo 96'ya göre, öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 97
Öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Toplam
Aldı	f	5	9	80	94
	%	5,3	9,6	85,1	100,0
Almadı	f	1	1	35	37
	%	2,7	2,7	94,6	100,0
Toplam	f	6	10	115	131
	%	4,6	7,6	87,8	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	2,311	2	,315

Tablo 97'ye göre, öğretmenlerin iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 98
Öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Toplam
Aldı	f	40	26	27	93
	%	43,0	28,0	29,0	100,0
Almadı	f	8	11	17	36
	%	22,2	30,6	47,2	100,0
Toplam	f	48	37	44	129
	%	37,2	28,7	34,1	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	5,593	2	,061

Tablo 98'e göre, öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 99
Öğretmenlerin “Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri
yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	29	60	89
	%	32,6	67,4	100,0
Almadı	f	11	27	38
	%	28,9	71,1	100,0
Toplam	f	40	87	127
	%	31,5	68,5	100,0

	Değer	sd	p
Pearson Chi-Square	,163	1	,686

Tablo 99'a göre, öğretmenlerin “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 100
Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla
gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim
alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	36	59	95
	%	37,9	62,1	100,0
Almadı	f	8	29	37
	%	21,6	78,4	100,0
Toplam	f	44	88	132
	%	33,3	66,7	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	3,173	1	,075

Tablo 100'e göre, öğretmenlerin "çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 101

Öğretmenlerin "Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	22	72	94
	%	23,4	76,6	100,0
Almadı	f	8	29	37
	%	21,6	78,4	100,0
Toplam	f	30	101	131
	%	22,9	77,1	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,048	1	,827

Tablo 101'e göre, öğretmenlerin "çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 102

Öğretmenlerin "Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	41	52	93
	%	44,1	55,9	100,0
Almadı	f	15	23	38
	%	39,5	60,5	100,0
Toplam	f	56	75	131
	%	42,7	57,3	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,234	1	,628

Tablo 102’ye göre, öğretmenlerin “özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 103

Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	73	23	96
	%	76,0	24,0	100,0
Almadı	f	23	15	38
	%	60,5	39,5	100,0
Toplam	f	96	38	134
	%	71,6	28,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	3,226	1	,072

Tablo 103’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 104

Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	7	88	95
	%	7,4	92,6	100,0
Almadı	f	1	37	38
	%	2,6	97,4	100,0
Toplam	f	8	125	133
	%	6,0	94,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	1,077	1	,299

Tablo 104’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 105

Öğretmenlerin “Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	12	83	95
	%	12,6	87,4	100,0
Almadı	f	4	33	37
	%	10,8	89,2	100,0
Toplam	f	16	116	132
	%	12,1	87,9	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,083	1	,773

Tablo 105’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 106

Öğretmenlerin “Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	18	78	96
	%	18,8	81,3	100,0
Almadı	f	8	30	38
	%	21,1	78,9	100,0
Toplam	f	26	108	134
	%	19,4	80,6	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,092	1	,761

Tablo 106’ya göre, öğretmenlerin “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 107

Öğretmenlerin “Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	14	81	95
	%	14,7	85,3	100,0
Almadı	f	10	28	38
	%	26,3	73,7	100,0
Toplam	f	24	109	133
	%	18,0	82,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	2,461	1	,117

Tablo 107’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 108

Öğretmenlerin “Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	73	22	95
	%	76,8	23,2	100,0
Almadı	f	20	18	38
	%	52,6	47,4	100,0
Toplam	f	93	40	133
	%	69,9	30,1	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	7,565	1	,006

Tablo 108'e göre, öğretmenlerin "özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

"Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin %76.8'ı evet, %23.2'si hayır yanıtını vermişlerdir. Hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin ise %52.6'sı evet, %47.'ü hayır yanıtını vermişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, hizmet içi eğitim çalışmaları, öğretmenlerin özel eğitim hizmetleri yönetmeliği hakkında bilgi sahibi olmaları konusunda olumlu yönde bir artış sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı, hizmet içi eğitimlerin artırılması eğitim öğretimde sağlanacak kalite bakımından faydalı olabilir.

TABLO 109
Öğretmenlerin "Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	82	14	96
	%	85,4	14,6	100,0
Almadı	f	22	16	38
	%	57,9	42,1	100,0
Toplam	f	104	30	134
	%	77,6	22,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	11,868	1	,001

Tablo 109'a göre, öğretmenlerin "özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

"Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?" sorusuna, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin %85.4'ü evet, %14.6'sı hayır yanıtını verirken, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin %57.9'u evet, %42.1'i hayır yanıtını vermişlerdir.

Hizmet içi eğitim çalışmaları, öğretmenlerin özel eğitim müfredat programı konusundaki yeterliliklerinde pozitif yönde bir katkı sağlamaktadır. Bu çalışmaların sağladığı faydalar göz önünde bulundurularak hizmet içi eğitim çalışmalarının içeriklerinin bu yönde hazırlanması faydalı olabilir.

TABLO 110
Öğretmenlerin “Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	22	69	91
	%	24,2	75,8	100,0
Almadı	f	6	30	36
	%	16,7	83,3	100,0
Toplam	f	28	99	127
	%	22,0	78,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,846	1	,358

Tablo 110’a göre, öğretmenlerin “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 111
Öğretmenlerin “Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	33	60	93
	%	35,5	64,5	100,0
Almadı	f	11	27	38
	%	28,9	71,1	100,0
Toplam	f	44	87	131
	%	33,6	66,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,517	1	,472

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin “müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 112
Öğretmenlerin “Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	26	63	89
	%	29,2	70,8	100,0
Almadı	f	8	29	37
	%	21,6	78,4	100,0
Toplam	f	34	92	126
	%	27,0	73,0	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,765	1	,382

Tablo 112’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 113
Öğretmenlerin “Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	6	90	96
	%	6,3	93,8	100,0
Almadı	f	3	35	38
	%	7,9	92,1	100,0
Toplam	f	9	125	134
	%	6,7	93,3	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,118	1	,732

Tablo 113’e göre, öğretmenlerin “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 114

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	69	26	
	%	72,6	27,4	
Almadı	f	25	13	
	%	65,8	34,2	
Toplam	f	94	39	
	%	70,7	29,3	

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	,613	1	,434

Tablo 114’e göre, öğretmenlerin “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

TABLO 115

Öğretmenlerin “Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında yapılan kaykare analizi

		Evet	Hayır	Toplam
Aldı	f	29	64	93
	%	31,2	68,8	100,0
Almadı	f	19	19	38
	%	50,0	50,0	100,0
Toplam	f	48	83	131
	%	36,6	63,4	100,0

	Değer	sd	P
Pearson Chi-Square	4,115	1	,043

Tablo 115'e göre, öğretmenlerin "özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile hizmet içi eğitim alma durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

"Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?" sorusuna, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin %31.2'si evet, %68.8'i hayır yanıtını vermişlerdir. Hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin ise %50.0'si evet, %50.0'si hayır yanıtını vermişlerdir.

Öğretmenlerin mesleklerine olan tutumlarından, alan ile ilgili bilgilendirme süreçlerine kadar pek çok değişkene katkı sağlayan hizmet içi eğitim programlarının eğitsel katkılarının değerlendirilip, öğretmenlerin bu çalışmalara katılımlarının sağlanması da eğitim öğretimin niteliği açısından çok yararlı olacaktır.

BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu araştırma, “özel eğitim öğretmenlerinin müzik programının uygulanmasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” genel amacına cevap bulmak amacıyla yapılmış, araştırmanın bulguları, tarama modeli esas alınarak, öğretmenlere uygulanan anket sonucunda elde edilmiştir. Öğretmenlere uygulanan anket, kişisel özellikler, özel eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili genel sorunlar ve özel eğitimde müzik dersi ile ilgili görüşler olmak üzere üç ana başlıktan oluşturulmuştur.

Araştırmanın evrenini İstanbul’da bulunan özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenler, örneklemini İstanbul’da Anadolu ve Avrupa Yakası’ndaki 46 özel eğitim sınıfı, 12 özel eğitim okulu ve 5 özel rehabilitasyon merkezinde görev yapan öğretmenler arasından random olarak belirlenmiş 139 öğretmenden oluşturmuştur.

Amaç 1. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, çalgı çalma konusunda büyük çoğunlukla yetersiz (%23,7) ve çok yetersiz (%23,7) algıladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yalnızca %5,0’ı kendilerini çalgı çalma konusunda çok yeterli hissetmektedirler.

Araştırmaya katılan öğretmenler sesleri konusunda ise kendilerini daha yeterli hissetmektedirler. Öğretmenlerin yalnızca %5,8’i kendilerini çok yetersiz hissederken kendilerini çok yeterli hisseden öğretmenlerin oranının gene de çok düşük olduğu görülmektedir (%12,2).

Öğretmenlerin özel eğitim bilgisi konusunda kendilerini büyük çoğunlukla (%51,8) yeterli hissettikleri görülmektedir. Fakat kendilerini orta derecede ve altında hisseden öğretmenlerin de büyük bir çoğunluğa sahip olduğu görülebilir (%22,3). Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin %22,3’ünün, özel eğitim alan bilgisi konusunda

kendilerini orta derece ve altında düzeyde yeterli hissetmeleri ise ayrıca düşündürücü bir sonuç olarak görülebilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin yarısına yakını iletişim becerileri konusunda kendilerini yeterli hissetmektedirler (%48,2).

Öğretmenler müzik alan bilgisi konusunda kendilerini büyük bir çoğunlukla yetersiz hissetmektedirler. Öğretmenlerin %63,4'ü kendilerini orta derece ve altındaki düzeylerde yeterli hissetmektedirler.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun çalıştığı okulda müzik odası olmadığı görülmektedir (%64,7).

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu çalıştıkları kurumlarda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştiremediklerini belirtmişlerdir (%64,0).

Öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını (%75,5) okullarındaki müzikal materyallerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yarısından fazlasının (%56,1) özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturamadıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin %71,2'si özel eğitim ile ilgili yayınları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte çok da küçümsenemeyecek bir kısım da (%28,8) özel eğitim ile ilgili yayınları takip etmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin neredeyse tamamına yakınının (%92,8), özel eğitim ile ilgili müzikal yayınları yetersiz bulduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin %85,6'sı özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin %80,6'sı okullarında müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin neredeyse tamamı özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulamadıklarını belirtmişlerdir (%80,6).

Öğretmenler, büyük bir çoğunlukla (%69,8), özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını belirtmişler de gene hiç de azımsanmayacak bir

oranda da (%29,5), çalıştıkları yönetmelik hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin %77,0'sinin özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını görüyoruz fakat öğretmenlerin %23,0'ünün ise özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmaktayız.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu özel eğitim müfredat programını yetersiz bulmaktadırlar (%71,9).

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin %64'ü müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yetersiz bulmaktadırlar.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenler büyük bir çoğunlukla (%69,1) özel eğitim müzik dersi müfredatını yetersiz bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin neredeyse tamamı (%92,8), özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olmadığını düşünmektedirler.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenler mesleki olarak özel eğitim alanında çalışmaktan tatmin olmaktadır (%71,2). Bununla birlikte, öğretmenlerin %28,1'i özel eğitim alanında çalışmaktan tatmin olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %63,3'ü özel eğitim alanında müzik dersi işlemek yerine normal sınıflarda çalışsalardı kendilerini daha yeterli hissetmeyeceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %34,5'i ise kendilerini daha yeterli hissedeceklerini söylemişlerdir.

Amaç 2. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri yaşala ilişkili midir?

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yaşları ile sesleri konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri arasında .01 düzeyinde, “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” ifadesine verdikleri yanıtlarla yaşları arasında .01 düzeyinde ve müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ve özel eğitim

ile ilgili yayınları takip etme durumları arasında ise .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çalgı çalma, özel eğitim bilgisi, iletişim becerisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile yaşları arasında ve “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?”, “çalıştığınız okulda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumlarda müzikal materyaller yeterli mi?”, “özel eğitim müzik programının ön gördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek içingerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?”, “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?”, “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?”, “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?”, “müzik dersi için haftalık ders programında ön görülen ders saatini yeterli buluyo musunuz?”, “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?”, “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?”, ifadelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Amaç 3. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri cinsiyetle ilişkili midir?

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyetleri ile “özel eğitim müzik programının ön gördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?” ve “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çalgı çalma, seslerini kullanma, özel eğitim bilgisi, iletişim becerisi, müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile cinsiyetleri arasında ve “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?”, “çalıştığınız okulda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor

musunuz?”, “çalıştığınız kurumlarda müzikal materyaller yeterli mi?”, “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek içingerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?”, “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?”, “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?”, “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?”, “müzik dersi için haftalık ders programında ön görülen ders saatini yeterli buluyo musunuz?”, “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?”, “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” ifadelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Amaç 4. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri özel eğitimde çalışma süresiyle ilişkili midir?

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çalışma süreleriyle, “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çalgı çalma, seslerini kullanma, özel eğitim bilgisi, iletişim becerisi, müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile özel eğitim alanında çalışma süreleri ve “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?”, “çalıştığınız okulda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumlarda müzikal materyaller yeterli mi?”, “özel eğitim müzik programının ön gördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek içingerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?”, “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip

misiniz?”, “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?”, “müzik dersi için haftalık ders programında ön görülen ders saatini yeterli buluyo musunuz?”, “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?”, “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?”, “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” ifadelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Amaç 5. Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri hizmet içi eğitim alma durumları ile ilişkili midir?

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin hizmet içi eğitim almadurumları ile “özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” ve “özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?” sorularına verdikleri yanıtlar arasında .01 düzeyinde, “özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarda müzik dersi işleseydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin çalgı çalma, seslerini kullanma, özel eğitim bilgisi, iletişim becerisi, müzik alan bilgisi konusunda kendi yeterlilikleri hakkındaki görüşleri ile hizmet içi eğitim alma durumları ve “çalıştığınız okulda müzik odası var mı?”, “çalıştığınız okulda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumlarda müzikal materyaller yeterli mi?”, “özel eğitim müzik programının ön gördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?”, “çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek içingerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?”, “özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?”, “müzik dersi için haftalık ders programında ön görülen ders saatini yeterli buluyo musunuz?”, “özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor

musunuz?”, “özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?”, “özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?” ifadelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik bir takım önerilerde bulunulabilir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler:

1. Özel eğitim öğretmenleri, müzikten yararlanma ve müzik eğitimi konusunda bilgilendirilmelidir.
2. Özel eğitim alanında branşlaşma yoluna gidilmeli, müzik dersleri mümkün olduğunca müzik öğretmeni tarafından verilmelidir.
3. Özel eğitim okullarında, müzik dersinin amacına uygun gerçekleştirilebilmesi için uygun fiziksel ortamlar yaratılmalı ve müzik derslerinde kullanılabilecek uygun materyaller bu ortamlarda bulundurulmalıdır.
4. Özel eğitimde müzik dersine uygun bir program hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
5. Özel eğitim alanında çalışan öğretmenler için daha sık ve içerik olarak daha geniş kapsamlı hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.
6. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili yayınları takip etmesi sağlanmalıdır.
7. Müzik dersi ile ilgili yaratıcı çalışmaların, sistemli ve bireyin bütününe gelişimine katkıda bulunacak şekilde uygulanmasına çalışılmalıdır.
8. Bireyin sosyalleşmesinde ve iletişim becerilerinin geliştirilmesinde müzik eğitiminin özelliklerinden yararlanılmalıdır.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler:

1. Böyle bir araştırmanın, Türkiye’de eğitim veren tüm özel eğitim kurumlarını kapsayacak şekilde yapılması önerilebilir.

2. Müzik eğitimi ile ilgili çözümlmeli çalışmalar yapıp, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimine sağladığı yararların değerlendirilmesi önerilebilir.

3. Ailelerin müzik eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesinin yapılması önerilebilir.

4. Müzik eğitiminin kaynaştırma eğitimindeki etkisinin incelenmesi önerilebilir.

5. Özel eğitim alanında kullanılan müzik eğitim yöntemlerinin değerlendirilmesi önerilebilir.

6. Özel eğitimde müzik derslerinde kullanılabilecek materyallerin katkısının incelenmesi önerilebilir.

7. Müzik öğretmenlerinin özel eğitimdeki yerlerinin değerlendirilmesi önerilebilir.

8. Özel eğitimde kullanılmakta olan müzik dersi müfredat programlarının değerlendirilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Acar, Çimen. 2000. “Zihin Özürlü Çocuklarla Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Problem Davranışlarla İlgili Görüş ve Önerileri”. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
2. Akarsu, Fusun. 2004. “Üstün Yetenekliler”, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı. Hazırlayanlar: Mustafa Ruhi Şirin, Adnan Kulaksızoğlu, Ahmet Emre Bilgili. Çocuk Vakfı Yayınları.
3. Akçamete, Gönül. 2003. “İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar”, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
4. Ataman Ayşegül. 2003. “Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitim”, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
5. Aydın, Aydan. 2005. Otizmde İlk Adım. Epilson.
6. Demirel, Özcan. 2002. Eğitimde Program Geliştirme. Pegema Yayıncılık.
7. Eracar, Nevin. 2003. “Otistikler ve Diğer Gelişimsel Bozukluklarda Sanatın Eğitim ve Sağaltım Amaçlı Kullanımı”, Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epilson.
8. Eripek, Süleyman. 2003. “Zekâ Geriliği Olan Çocuklar”, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
9. Ersoy, Özlem; Avcı, Neslihan. 2001. Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri ‘Özel Eğitim’. Yapa Yayın Pazarlama.
10. Erturan, Nurder; Akbağ Müge. 1997. “Spastik, Otistik ve Zihin Engelli Çocukların Annelerinin ve Kardeşlerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 9, s. 227–236.
11. Gutek, Gerald L. 2001. Eğitimde Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar. Ütopya.
12. Günay, Edip; Özdemir, Mehmet Ali. 2003. Müzik Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme. Bağlam.
13. Gürşen, Sena. 2002. “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Dersi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
14. Güven, Yıldız. 2003. “Özel Eğitime Giriş”, Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epilson.
15. Hesapçıoğlu, Muhsin. 1998. Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim. Beta.

16. Işık, Hülya. 2003. “Zihin Engelli Çocukların El Becerilerinin Gelişmesine Resim İş Dersinin Katkısı İle İlgili Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
17. Kırcaali-İftar, Gönül. 2003. Otistik Özellik Gösteren Çocuklara İletişim Becerilerinin Kazandırılması. Yapa Yayın Pazarlama.
18. Kınalı, Gülsevim. 2003. “Zihin Engellilerde Beden-Resim-Müzik Eğitimi”, Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epilson.
19. Kıvrak, İpek. 2003. “Özel Eğitimde Müzik Öğretmeni Sorunu”, İnönü Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, s. 303–306.
20. Korkmaz, Barış. 2003. “Otizm”, Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epilson.
21. Kök, Mehmet. 2002. “Özel Eğitimde Personel Sorunu”, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt-Sayı: 4–1. s. 43–53.
22. Kulaksızoğlu, Adnan. 2003. “Çocuk Psikolojisi ve Gelişimi”, Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epilson.
23. Madi, Bülent. 1997. “Özel Eğitim Gruplanmasına Farklı Bir Yaklaşım İçin Ön Çalışma”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 9. s. 285–291.
24. Okuturlar, Mehmet H. 1975. Özel Eğitim. Okuturlar Yayınları.
25. Öcalan, Öcal. 1995. “Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Eğitiminin Sorunlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
26. Özbey, Çetin. 2005. Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi. İnkılâp Yayınevi.
27. Özgül, İlhan. 2000. Müzik Eğitimi ve Öğretimi. Gazi Kitabevi.
28. Özyürek, Mehmet. 2003. “Öğrenme Güçlüğü Gösteren Çocuklar”, Özel Gerekli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
29. Püsküllüoğlu, Ali. 1995. Türkçe Sözlük. Yapı Kredi Yayınları.
30. Sabah Gazetesi. 30.10.2004.
31. Salderay, Bülent. 2001. “Zihin Engelli Bireylerle Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Plastik Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
32. Sarı, Hakan. 2003. Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler. Pegema Yayıncılık.
33. Sığırtmaç, Ayperi Dikici. 2005. Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi. Kare Yayınları.
34. Süalp, Burçak Gül. 2002. “İlköğretim Okulları Üçüncü Devre Müzik Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

35. Şahin, Sema. 2003. “Özel Eğitimin Tarihçesi”, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Editör: Ayşegül Ataman. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
36. Şahin, Tuğba Yanpar; Yıldırım, Soner. 1999. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Anı Yayıncılık.
37. T.C. Başbakanlık Özürllü İdaresi Başkanlığı(1997), İşitme Engelli Çocukların Ailelerine Öneriler(2003).
38. T.C. Başbakanlık Özürllü İdaresi Başkanlığı(1997), Rehabilitasyon Bilgi Rehberi(2003).
39. Tempo Dergisi, 29.12.2004.
40. Töreyin, Ayşe Meral. 1997. “Türkiye’nin İlköğretim Kurumlarında Müzik Eğitimi Sorunu”, Filarmoni Sanat Sayı: 142.
41. Tunahoglu, Şafak. 1999. “İlköğretim İkinci Kademe Okullarında Yapılan Müzik Eğitiminin Öğrenciye Müziksel Biliş, Tutum ve Müzik Yaşantısının Oluşumu Yönünden Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
42. Uçan, Ali. 1996. “Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış”, Müzik Öğretimi, Editör: Ahmet Say. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
43. Uçan, Ali. 1996. İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
44. Uçan, Ali. 1997. Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
45. Ünal, Semra; Ada, Sefer. 1999. Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Marmara Üniversitesi Yayın No: 646. Teknik Eğitim Fakültesi Yayın No: 13.
46. Varış, Fatma. 1996. Eğitimde Program Geliştirme ‘Teoriler ve Teknikler’. Alkım.
47. Vural, Birol. 2004. İfade ve Beceri Dersleri İçin Özel Öğretim Uygulamaları. Hayat Yayıncılık.
48. Yavuzer, Haluk. 1999. Çocuk Psikolojisi. Remzi Kitapevi.
49. Yıldız, Gökay. 2002. İlköğretimde Müzik Öğretimi Birinci Kademe. Anı Yayıncılık.
50. Zdzinski, Stephen F. 2001. Instrumental Music for Special Learners. Music Educators Journal 87 no4 27-9, 63.

EKLER

- 1. Öğretmen Anketi**
- 2. İzin Belgesi**

Değerli Meslektaşım;

Bu çalışma, "özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi" amacıyla yapılan bilimsel bir çalışmada gerek duyulan verileri sağlamak için hazırlanmıştır.

Anket, iki bölümden oluşmaktadır: Kişisel bilgiler ve müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlar.

Araştırma sonuçlarının geçerliliği bakımından ankette yer alan sorulara samimi cevaplar vermeniz son derece önemlidir. İlginize teşekkür ederim.

Duygu TURAN

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız:	
2. Cinsiyetiniz:	
3. Mezun olduğunuz yüksek öğretim kurumu:	
4. Mezuniyet yılınız:	
5. Özel Eğitim alanında çalışma süreniz:	
6. Özel Eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?:	☐ Evet ☐ Hayır
7. Çalışma grubunuz:	
Özel eğitim müzik öğretimi konusunda kendinizi yeterli bulma düzeyiniz:	
8. Çalgı	☐ Çok Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Orta ☐ Yeterli ☐ Çok Yeterli
9. Ses	☐ Çok Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Orta ☐ Yeterli ☐ Çok Yeterli
10. Özel Eğitim Bilgisi	☐ Çok Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Orta ☐ Yeterli ☐ Çok Yeterli
11. İletişim Becerisi	☐ Çok Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Orta ☐ Yeterli ☐ Çok Yeterli
12. Müzik Alan Bilgisi	☐ Çok Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Orta ☐ Yeterli ☐ Çok Yeterli
13. Çalıştığınız okulda müzik odası var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
14. Çalıştığınız kurumda müzikal etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirebiliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
15. Çalıştığınız kurumda müzikal materyaller yeterli mi?	☐ Evet ☐ Hayır
16. Özel eğitim müzik programının öngördüğü düzeyde şarkı repertuarı oluşturabiliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
17. Özel eğitim ile ilgili yayınları takip ediyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
18. Özel eğitim ile ilgili müzikal yayınların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
19. Özel eğitim ile ilgili müzikal materyallerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
20. Çalıştığınız kurumda müzik dersi işlemek için gerekli donanımın bulunduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
21. Özel eğitime uygun müzik eğitim materyallerini rahatlıkla bulabiliyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
22. Özel eğitim yönetmeliği hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
23. Özel eğitim müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
24. Özel eğitim müfredat programını yeterli buluyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
25. Müzik dersi için haftalık ders programında öngörülen ders saatini yeterli buluyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
26. Özel eğitim için hazırlanmış müzik dersi müfredatını yeterli buluyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
27. Özel eğitimde müzik dersinin diğer derslere oranla daha önemsiz bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
28. Özel eğitim alanında çalışmak sizi mesleki olarak tatmin ediyor mu?	☐ Evet ☐ Hayır
29. Özel eğitim alanında çalışmak yerine normal sınıflarla müzik dersi işleyeydiniz kendinizi daha yeterli hisseder miydiniz?	☐ Evet ☐ Hayır

Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaştığınız başka problemler varsa belirtiniz:

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/1059
KONU : Anket (Duygu TURAN)

11/05/2005

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)

- İLGİ: a) Valilik Makamının 11.05.2005 tarih ve 580/1055 sayılı onayı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün ve 2430 sayılı emri.
c) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 12.04.2005 tarih ve 1226 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Duygu TURAN'ın "Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" konulu anket uygulaması yapma isteği İLGİ (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İLGİ (a) Valilik Oluru doğrultusunda, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Hayri BİLİCİ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :

- Ek-1. İLGİ (a) Valilik Oluru
Ek-2. Anket (13 sayfa)

AYSEL FORKMAZ BOYOĞLU
Enstitü Sekreteri

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 2125261382
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr **Web :** <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 1055
KONU : Anket (Duygu TURAN)

11 Mayıs 05

VALİLİK MAKAMINA

- İLGİ: a) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.03.2003 tarih ve 2430 sayılı emri.
b) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 12.04.2005 tarih ve 1226 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fakültesi Müzik öğretmenliği Yüksek Lisans programı öğrencisi Duygu TURAN “Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” konulu anket uygulaması yapmak isteği ile ilgili İLGİ yazı Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Adı geçenin yukarıda belirtilen konuda, eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile ve okul müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla İLGİ (b) yazı ekinde hazırladığı 13 sayfa (29 soru) anketi ilimizde görev yapan özel eğitim öğretmenlerine uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ömer BALİBEY
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

Ek-1. İLGİ(b) yazı ve ekleri

O A U R
11/05/2005
Ali SÖZEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Aysel Korkmaz
Enstitü Sekreteri

ASLININ AYNIYI

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 2125261382
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr **Web :** <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>